

HÖGSKOLAN
DALARNA

I skuggan av gängen

En kvalitativ studie om vad som leder kvinnor in i kriminella gäng och deras roller

In the shadow of gangs

A qualitative study on what leads women into gangs and their roles within them

Författare: Sabila Khalil, Maria-Eleni Tsotoglou

Nivå: Grundnivå

Kursnamn: Examensarbete för Socionomexamen

Kurskod: GSA2AF

Högskolepoäng: 15 hp

Handledare: Kari Jess

Institution: Hälsa och välfärd

Examinator: Peter Nilsson

Examinationsdatum: 2025-04-16

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA. Publiceringen sker Open Access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open Access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten Open Access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (öppet tillgänglig på nätet, Open Access):

Ja

Nej

Förord

Detta examensarbete har genomförts som en del av vår utbildning på socionomprogrammet vid Högskolan Dalarna. Arbetet har både varit utmanande och givande, och vi har lärt oss mycket under processen.

Vi vill rikta ett stort tack till vår handledare Kari Jess för värdefull vägledning, konstruktiv feedback och stöd genom hela skrivprocessen.

Vi vill även tacka varandra för ett gott samarbete, engagemang och stöd under arbetets gång.

Sabila Khalil och Maria Tsotoglou

Falun, 24 mars 2025

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
1.1. Syfte & frågeställningar	8
2. Bakgrund	9
2.1. Centrala begrepp	10
2.1.1. Organiserad brottslighet	10
2.1.2. Riskfaktorer	11
3. Tidigare forskning	12
3.1. Individuella riskfaktorer	12
3.2. Socioekonomiska och strukturella riskfaktorer	13
3.3. Kvinnors roller	14
3.4. Sammanfattning av tidigare forskning	15
4. Teori	17
4.1. Social disorganisationsteori	17
4.2. Ekologisk systemteori	19
4.3. Slutsats och jämförelse av teorierna	20
5. Metod	21
5.1. Design	21
5.2. Urval	21
5.3. Datainsamling och material	22
5.4. Transkribering	24
5.5. Kodning	24
5.6. Tematisering/Analys	25
5.7. Studiens tillförlitlighet	27
5.8. Metodologiska överväganden	28
5.9. Arbetsfördelning	31
5.10. Forskningsetiska övervägande	31
6. Resultat och analys	33
6.1. Socioekonomiska och strukturella faktorer	34
6.1.1. Boendesituation och miljö	34
6.1.2. Ekonomisk drivkraft/försörjning	35
6.1.3. Utbildning och skolgång	36

6.1.4. Social tillhörighet och relationer	36
6.1.5. Placeringar inom samhällsvård	37
6.2. Familjeförhållanden	38
6.2.1. Instabil och otrygg uppväxt	38
6.2.2. Avsaknad av skydd och stöd	39
6.2.3. Missbruk och kriminalitet i familjen	39
6.3 Individuella faktorer	40
6.3.1. Emotionell sårbarhet	40
6.3.2. Eget substansbruk och beroende	41
6.3.3. Neuropsykiatriska/psykiatriska faktorer	42
6.3.4. Psykologiska faktorer	43
6.4. Roller	44
6.4.1. Narkotikahantering	44
6.4.2. Våldsbrott och hot	44
6.4.3. Strategisk brottsplanering	45
6.4.4. Sexuell exploatering	45
6.4.5. Del av organiserad kriminalitet	45
6.4.6. Ekonomisk brottslighet	45
7. Diskussion	47
8. Slutsats	51
10. Referenser	52
11. Bilagor	60

Abstract

This qualitative study explores how women become involved in gang crime and their roles within gangs. Based on a thematic analysis of seven podcast episodes, the findings indicate that women's entry into gangs can be explained by factors such as family circumstances and socioeconomic conditions. Moreover, women's roles in gang crime are multifaceted, ranging from supportive functions, such as drug transportation and sales, to active participation in violent crimes and strategic planning. The analysis is conducted in relation to social disorganization theory, which highlights socioeconomic factors, and ecological systems theory, which examines the interplay between different systemic levels. Female involvement in gang crime is a complex phenomenon requiring further qualitative research into women's subjective experiences and the application of an intersectional perspective. The findings may contribute to preventive social interventions and be relevant for social services, the correctional system, the judiciary, and the police.

Keywords

Gangs, organized crime, risk factors, roles, women

Sammanfattning

Denna kvalitativa studie syftar till att förstå hur kvinnor hamnar i gängkriminalitet samt deras roller inom gängmiljöer. Studien bygger på tematisk analys av sju utvalda podcastavsnitt. Resultaten tyder på att kvinnors inblandning i gäng formas av både strukturella och individuella faktorer, såsom sociala relationer, ekonomiska svårigheter och exponering för kriminella miljöer. Deras roller inom gängkriminalitet är mångfacetterade och innefattar allt från stödfunktioner, såsom transport och försäljning av narkotika, till aktiv delaktighet i våldsbrott och strategisk planering. Analysen har genomförts i relation till social disorganisationsteori, som belyser socioekonomiska faktorer, samt ekologisk systemteori, som analyserar hur olika system påverkar varandra. Studiens slutsats är att gängkriminalitet bland kvinnor är ett komplext fenomen som kräver ytterligare kvalitativ forskning där kvinnors subjektiva upplevelser framträder och ett intersektionellt perspektiv tillämpas. Resultaten kan bidra till utvecklingen av förebyggande sociala insatser och vara relevant för socialtjänsten, kriminalvården, rättsväsendet och polisen.

Nyckelord

Gäng, kvinnor, organiserad brottslighet, riskfaktorer, roller

1. Inledning

Gångkriminalitet är ett komplext och växande samhällsproblem som har fått stor uppmärksamhet inom både media och forskning. En betydande del av den nationella och internationella forskningen har fokuserat på gängkriminella pojkar och män – både som offer och förövare (Barnombudsmannen, 2024). Ahlander (2024) rapporterar att den svenska gängkriminaliteten är bland de mest våldsamma i Europa. Carlén och Frenker (2023) skriver att kvinnor länge förblivit en osynlig grupp i detta narrativ samtidigt som deras närvaro inom gängmiljöer ökar och därmed synliggör en tidigare förbisedd verklighet. Hedman Jensen et al. (2025), skriver i en debattartikel för Dagens Nyheter där de utgår ifrån en rapport från KSAN (2025), att kvinnor är dubbelt utsatta genom substansanvändning, våld, sexuell utsatthet och psykisk ohälsa.

Utifrån ovanstående källor kan vi se att det finns en tydlig kunskapslucka i både internationell och framför allt nationell forskning när det gäller hur kvinnor hamnar i gängkriminalitet samt deras roller inom gängen. Genom att undersöka och förstå varför kvinnor hamnar i gängkriminalitet samt förstå deras roller i gängmiljöer kan mer effektiva förebyggande insatser utformas som är i linje med den nya socialtjänstlagen (Socialstyrelsen, 2024). Den nya socialtjänstlagen betonar vikten av ett förebyggande, lättillgängligt och kunskapsbaserat socialt arbete (Regeringen, 2025). Vidare överensstämmer detta med regeringens mål om att få en djupare förståelse för kvinnors delaktighet i kriminella gäng (Regeringen, 2023).

Gångkriminalitet är ett högaktuellt ämne inom socialt arbete, och har en transnationell karaktär, där bland annat smuggling av droger och vapen över gränser utgör en central del av problematiken (UNODC, u.å.). Inom det praktiska sociala arbetet är det sannolikt att vi kommer att möta individer med kopplingar till gängkriminalitet. Regeringen (2025) betonar att pojkar begår fler och allvarigare brott än kvinnor och tillägger att det är viktigt att undersöka om kvinnor som begår grova brott har vuxit upp under svåra levnadsvillkor, präglade av missbruk, fattigdom och psykisk ohälsa. Det är viktigt för en socialarbetare att kunna förstå varför kvinnor hamnar i gängkriminalitet för att kunna arbeta förebyggande och stödjande (Regering, 2023; SOU, 2025). Detta anser vi är av särskild betydelse, då socialt arbete ofta har en reaktiv snarare än proaktiv ansats. Regeringen (2023) skriver att polisen riskerar att inte identifiera kvinnor i organiserad brottslighet eftersom det fortfarande finns för lite information om deras roller i gängmiljöer. Därmed kommer kunskap om deras roller kunna leda till brottsbekämpning och identifiering av kvinnorna.

1.1. Syfte & frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka och förstå vad som leder kvinnor till att involveras i gängkriminalitet. Vidare strävar studien efter att förstå kvinnors roller inom gängmiljöer.

- 1) Hur hamnar kvinnor i gängkriminalitet?
- 2) Vilka roller har kvinnor i kriminella gäng?

2. Bakgrund

Transnationell organiserad brottslighet är ett globalt problem med långtgående konsekvenser som enligt Boister (2003) handlar om brott som överskrider nationsgränser och påverkar andra länders lagstiftningar och samhällsstrukturer. Enligt United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC, u.å.) omsatte denna typ av brottslighet 870 miljarder dollar under 2009, motsvarande 1,5 procent av den globala BNP. UNODC definierar transnationell organiserad brottslighet som verksamhet som innefattar narkotikahandel, människohandel, smuggling av migranter, penningtvätt, vapenhandel, försäljning av förfälskade varor och cyberbrott. Konsekvenserna av denna brottslighet hotar den mänskliga säkerheten, undergräver fred och stabilitet samt kränker mänskliga rättigheter. Dessutom påverkas den ekonomiska, sociala och politiska utvecklingen negativt.

Enligt uppgifter som publicerats av organ som FN (UNODC, 2022) och Europeiska statistikbyrån (EUROSTAT, 2021), fortsätter kvinnor att vara en minoritet bland de som arresteras eller döms för kriminella handlingar. I vissa kategorier av brott – såsom narkotikahandel eller penningtvätt – har kvinnligt deltagande noterat ökande trender, särskilt i områden med en stark närvaro av internationella kriminella nätverk. Nationella databaser, trots de svårigheter och fördomar som ibland observeras vid insamling och registrering av data, bekräftar att kvinnors deltagande ofta inte bara är stödjande, eftersom vissa kvinnor står i centrum för operativa planer (UNODC, 2022).

Nenander (2022) skriver att kvinnor spelar en allt större roll i gängens kriminella verksamhet. Inom dessa miljöer benämns de ofta som *“gröna gummor”*, en term som syftar på deras ostraffade status, vilket gör dem till attraktiva aktörer för att transportera och förvara illegala varor utan att väcka misstankar. Enligt Polismyndigheten (2024) utgör kvinnor fem procent av de aktiva medlemmarna i kriminella nätverk. Denna utveckling understryker vikten av att förstå kvinnors roll inom gängkriminalitet, då en fördjupad insikt kan vara avgörande för framtida förebyggande insatser och rättsliga strategier.

KSAN (2025) beskriver hur kvinnors osynlighet inom gängkriminalitet kan utnyttjas emot dem. Deras osynlighet gör att de ofta inte uppmärksammas av myndigheter eller rättsväsendet, vilket i sin tur bidrar till att kvinnor inte vågar anmäla de övergrepp de utsätts för – särskilt eftersom de själva är involverade i gängrelaterad brottslighet. Ett exempel på detta är hur de kan bjudas på fester, där de filmas i utsatta situationer och sedan utnyttjas, för

att därefter utpressas med materialet och tvingas begå kriminella handlingar. Att kvinnor väljs av gängkriminella för att begå vissa kriminella handlingar kopplas till deras osynlighet för myndigheter och rättsväsendet. Detta kan vidare kopplas till fenomenet den *rosa lagboken* som innebär att kvinnor ofta döms mildare än män för samma brott, eftersom de i högre grad betraktas som offer snarare än förövare.

KSAN (2025) rapport visar att kvinnor kan dras in i kriminalitet som flickvänner eller genom släktband och har en roll som medhjälpare och möjliggörare framför allt inom narkotikahandel. Att ha en relation med någon inom gänget skapar trygghet och minskar risken för att utsättas för bland annat hot. Vidare förklaras det att status, strävan efter en viss livsstil och tillgång till narkotika kan vara några av anledningarna till att man hamnar i och förblir kvar inom gängkriminalitet.

2.1. Centrala begrepp

2.1.1. Organiserad brottslighet

Organiserad brottslighet avser systematisk och organiserad verksamhet som utförs av grupper med syftet att begå allvarliga brott. Exempel på sådana brott inkluderar narkotikahandel, människosmuggling, skattebrott och utnyttjande av sociala skyddsnät. Dessa grupper kan använda sig av hot, våld och ekonomiska strukturer för att uppnå sina mål, vilket ofta innefattar ekonomisk vinning eller maktfördelar (Polisen, 2023).

Europeiska unionen definierar organiserad brottslighet genom elva kriterier, varav punkterna 1, 3, 5 och 11 måste vara uppfyllda.

1. Samarbete mellan fler än två personer.
2. Egna tilldelade uppgifter åt var och en
3. Lång eller obegränsad utsträckning i tiden
4. Någon form av disciplin och kontroll
5. Misstanke om allvarliga kriminella handlingar
6. Verksamhet på lokal nivå
7. Användning av våld eller andra metoder för hot
8. Användning av kommersiella eller affärsmissiga strukturer
9. Deltagande i penningtvätt
10. Otillbörlig påverkan på politik, medier, offentlig förvaltning, rättsliga myndigheter eller ekonomi

11. Strävan efter vinning och/eller makt

United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols thereto (2000), artikel 2, definierar begreppet "organized criminal group", vilket på svenska översätts till *organiserad kriminell grupp*. En sådan grupp beskrivs som en strukturerad sammanslutning av minst tre personer som existerar under en viss tidsperiod och agerar i samförstånd. Syftet är att begå ett eller flera allvarliga brott enligt konventionen, i avsikt att uppnå direkt eller indirekt ekonomisk eller annan materiell vinning.

Brottsförebyggande rådet (2016) belyser att det finns flera definitioner av organiserad brottslighet. I denna studie används begreppet *gängkriminalitet* synonymt med organiserad brottslighet och utgår från dess definition för att beskriva den form av organiserad brottslighet som studien fokuserar på.

2.1.2. Riskfaktorer

Socialstyrelsen (2020) definierar en riskfaktor som en egenskap, händelse eller process som ökar sannolikheten för normbrytande beteende. Eftersom normer skiljer sig mellan olika sammanhang, varierar också definitionen av vad som anses normbrytande. Sådana beteenden kan sträcka sig från skolk till brottsliga handlingar, där flera samverkande riskfaktorer ökar risken för utvecklingen av dessa beteenden.

Riskfaktorer delas in i direkta och indirekta, samt föränderliga (dynamiska) och oföränderliga (statiska). Direkta faktorer, som impulsivitet, har en omedelbar koppling till normbrytande beteende, medan indirekta faktorer, såsom familjens utbildningsnivå, påverkar mer indirekt. Dynamiska faktorer kan förändras över tid, exempelvis föräldrars uppfostringsstil, medan statiska faktorer, såsom kön, förblir konstanta. Vidare kan riskfaktorer vara initierande, vilket bidrar till att beteendet uppstår, eller upprätthållande, vilket gör att det fortsätter (Socialstyrelsen, 2020).

3. Tidigare forskning

Detta avsnitt presenterar tidigare forskning utifrån studiens ämne, syfte och frågeställningar. Syftet är att identifiera befintlig forskning, kartlägga kunskapsluckor och få en översikt över tidigare resultat. Därigenom kan studiens resultat jämföras med tidigare forskning för att avgöra likheter och skillnader. Det är viktigt att poängtera att vi varken har hittat någon studie inom skandinavisk eller svensk kontext och därmed kan resultaten inte vara helt applicerbara i en svensk kontext då länder skiljer sig åt i bland annat ekonomi, kultur, välfärdsstrukturer och politik. Forskningen vi har hittat kommer bland annat från Italien, Nordamerika, USA och Storbritannien.

3.1. Individuella riskfaktorer

Forskning av Havard et al., (2021), Quinn et al., (2016), Sutton (2017) samt Kolb & Palys (2016) identifierar flera riskfaktorer som bidrar till kvinnors gängmedlemskap. Individuella faktorer inkluderar trauma, misshandel, dysfunktionella familjer och längtan efter en känsla av tillhörighet. Moloney et al (2015) nämner utöver tillhörighet även respekt och status som faktorer som leder till gängkriminalitet.

Quinn et al., (2016) lyfter även fram att tidig sexuell debut och riskfyllt sexuellt beteende kan öka risken för gänginträde, något som inte beskrivs i de övriga artiklarna. Bristande familjestöd och dysfunktionalitet i familjen nämns också som avgörande faktorer för ingång till gängkriminalitet av både Estrada et al (2018) och Moloney et al (2015). Deuchar et al (2018) nämner också tidigare upplevt trauma som en riskfaktor.

Sedan, visar Auyong et al (2018) i studien att flickor som tidigare blivit utsatta för fysiska och sexuella övergrepp ofta söker sig till gäng för att få skydd, men fortsätter att bli utsatta även inom gänget. Estrada et. al (2018) och Deuchar et al, (2018) nämner också att sökandet efter skydd är en stark faktor till att kvinnor söker sig till gäng eftersom gänget erbjuder trygghet och gemenskap.

Andra individuella faktorer som påverkar kvinnors inträde i gängkriminalitet inkluderar tidiga erfarenheter av missbruk, våld och psykisk ohälsa (Deuchar et al. 2018) som är i linje med Moloney et al (2015). Selmini (2020), Guerreiro, Gomes & Soussa (2022) samt Applebaum och Mawby (2018) kommer, likt majoriteten av ovanstående forskning, fram till

liknande resultat. De menar att kvinnor som har upplevt trauma, vuxit upp i dysfunktionella familjer och blivit utsatta för våld löper en ökad risk att hamna i gängkriminalitet.

Hayward och Honeggers (2014) studie är den enda som visar att kvinnor oftare rapporterar fysisk misshandel, att de har blivit utsatta för eller bevittnat våld i hemmet, eller att de har växt upp med en ensamstående mamma. Studien visar också att kvinnor i högre grad upplever social isolering och har lägre självförtroende, vilket gör att de söker sig till gäng för att känna tillhörighet.

En annan väg in i gäng går genom en släkting, familjemedlem eller en rekrytering baserad på individens expertis eller skicklighet (Deuchar et al., 2018). Quinn et al. (2016) beskriver att kvinnor som har *jumped in* eller *sexed in* måste bevisa sin lojalitet och kapacitet. *Jumped in* innebär att man tvingats in i gängen, ofta med våld och på grund av exempelvis skulder, och *sexed in* innebär att man haft samlag med en gängmedlem. Detta innebär en ökad risk för sexuellt utnyttjande, vilket även Kolb och Palys (2016) bekräftar genom sin beskrivning av *hoodrats*, en grupp kvinnor med låg status som utnyttjas för sexuella ändamål.

3.2. Socioekonomiska och strukturella riskfaktorer

Forskningen visar att sociala och ekonomiska faktorer påverkar kvinnors väg in i gängkriminalitet. Sociala relationer spelar en central roll, där vänskapsrelationer med kriminella, gruppsyck och avsaknad av sociala nätverk kan skapa ett behov av stöd och gemenskap, vilket ökar risken för gängmedlemskap (Sutton, 2017; Guerreiro, Gomes & Soussa, 2022). Selmini (2020) och Applebaum och Mawby (2018) betonar att kvinnor ofta rekryteras genom sina pojkvänner eller makar. På liknande sätt framhåller Kolb och Palys (2016), Auyong et al. (2018) och Estrada et al. (2018) att socialt umgänge med andra gängkriminella kan leda till ökat gruppsyck och förväntningar att delta i kriminella handlingar. Moloney et al. (2015) och Deuchar et al. (2018) menar att den sociala omgivningen och dess normer kan påverka viljan att delta i gäng, särskilt i områden där gängmedlemskap ses som normalt.

Samtidigt har den socioekonomiska bakgrunden stor betydelse. Forskning visar att kvinnor som växer upp i låginkomstområden med begränsade resurser löper högre risk att söka sig till gäng, ofta som en strategi för ekonomisk överlevnad genom exempelvis droghandel (Moloney et al., 2015; Guerreiro, Gomes & Soussa, 2022; Applebaum & Mawby, 2018;

Hayward & Honegger, 2014). Många av dessa kvinnor kommer från familjer där kriminalitet och gängmedlemskap redan förekommer, vilket normaliserar och banar väg för deras egen involvering (Moloney et al., 2015). Estrada et al. (2018) och Selmini (2020) lyfter även fram att ekonomiska svårigheter och begränsade arbetsmöjligheter kan leda till att kvinnor söker sig till gängkriminalitet. Deuchar et al. (2018) beskriver deficit model som hur kvinnor hamnar i gängkriminalitet. Ytterligare, belyser Havard et al. (2023) hur kvinnor som tvingas till kriminalitet eller till sexuella handlingar för att reglera skulder utsätts för sexuellt våld och ekonomiskt utnyttjande.

Utöver de socioekonomiska faktorerna påverkar även strukturella aspekter risken för gänginträde. Moloney et al. (2015) och Deuchar et al. (2018) menar att den sociala omgivningen och dess normer kan påverka viljan att delta i gäng, särskilt i områden där gängmedlemskap ses som normalt. Arbetslöshet utgör en ytterligare riskfaktor (Moloney et al., 2015), medan Auyong et al. (2018) pekar på social desorganisation och socioekonomisk marginalisering som avgörande faktorer. Social desorganisation förknippas med gatugång och kriminalitet, där kvinnor som lever i oorganiserade stadsdelar med hög brottslighet och bristande samhällsstruktur löper större risk att dras in i gäng (Auyong et al, 2018). Vidare beskriver Sutton (2017) hur kvinnor som bor i områden med hög brottslighet löper en ökad risk att söka sig till kriminella gäng för skydd och/eller tillhörighet. Strukturella faktorer såsom en otrygg skolmiljö kan också bidra till att kvinnor söker sig till gäng (Sutton, 2017). Att bo i områden där våld normaliseras och fungerar som ett socialt interaktionsmedel kan dessutom öka risken för gängmedlemskap (Auyong et al., 2018; Moloney et al., 2015; Deuchar et al., 2018).

3.3. Kvinnors roller

Sutton (2017) beskriver att kriminella handlingar som kvinnor involveras i mestadels är drogförsäljning. Kvinnorna har en stödjande roll i de manliga brottsliga aktiviteterna utan att de själva utför de grova brotten. Deras roller kan innebära transport av droger och förvaring av vapen. Kvinnor inkluderas även i stölder, bedrägerier, våldsbrott (även fast kvinnor begår mindre antal våldsbrott i jämförelse med manliga medlemmar) och egendomsbrott.

I de gäng som endast består av kvinnor ligger fokus mer på ekonomiska mål än på våld. Detta är också i linje med Selmini (2020) studie som visar att kvinnor har stödjande roller och deras aktivitet i organiserad brottslighet mestadels innefattar droghandel. Hayward och Honegger (2014) visar också att kvinnor sällan är involverade i våldsbrott, utan främst har

stödande roller där deras insatser framför allt handlar om socialt stöd. De brott som kvinnor begår tenderar dessutom att vara mindre allvarliga.

Å andra sidan visar Allum och Merchi (2018) i sin studie att kvinnor även kan inta ledarroller och därmed kallas för reservarmé när de manliga ledarna är fängslade eller på flykt, samt begå allvarligare brott så som att ta dödande uppdrag. Detta är i linje med studien av Guerreiro, Gomes och Soussa (2022), som visar liknande resultat – att kvinnor faktiskt kan inta ledande roller, även om de ofta betraktas som offer. Deras huvudsakliga aktiviteter innefattar dock främst roller som kurirer, ekonomichefer, rekryterare samt ansvariga för bostäder där brottslingar är verksamma.

Vissa kvinnor har en mer inflytelserik roll inom kriminella nätverk. Diviak et al. (2020) beskriver att vissa kvinnor fungerar som “madams” och agerar som mellanhänder (brokerage) inom sexhandel. Detta överensstämmer med Arsovska och Allum (2014), som visar att kvinnor ibland är involverade i människohandel, men att detta ofta sker i samarbete med män. Kvinnor kan förmedla kontakter mellan olika länder eller grupper samt ha nischade aktiviteter inom sex- och människohandel. Att kvinnor agerar som medlare mellan gäng framkommer även från Applebaum och Mawby (2018).

Något som tidigare inte nämnts är att Applebaum och Mawby (2018) visar i sin studie att kvinnor inom gäng erbjuder psykologiskt stöd till männen i gänget samt används för att föda barn, vilket bidrar till gängets fortlevnad.

Moloney et al., (2015) lyfter fram att kvinnors roller i kriminella gäng beror på om de ingår i kvinnliga eller blandade gäng. De beskriver att kvinnor börjar sälja droger på grund av deras pojkvänner samt att de kan använda sina kroppar till sin fördel när det gäller droghandel. Deuchar et al., (2018) poängterar dock att dessa kvinnor som var tillsammans med någon från gänget ansågs skyddade så länge de var tillsammans med den personen.

3.4. Sammanfattning av tidigare forskning

Tidigare forskning visar att fokuset mestadels har legat på gängkriminella män, trots att kvinnor är lika aktiva inom gängkriminalitet och begår brott. Därmed måste fokuset skiftas ifrån att kvinnor enbart ses som offer.

Den forskning som redovisats ovan visar att kvinnor som bor i marginaliserade och socioekonomiskt utsatta områden, där gängkriminalitet anses som normativ, samt har

begränsade möjligheter till utbildning och arbete och kommer från dysfunktionella familjer där våld och missbruk förekommer, löper en ökad risk för att hamna i gängkriminalitet.

Andra faktorer som bidrar till att kvinnor hamnar i gängkriminalitet är kontakt med vänner, pojkvänner, släktingar eller skuldsättning. Det framkommer att kvinnor oftast har en stödjande roll, där de ansvarar för att transportera och förvara vapen och droger samt deltar i mindre grova brott, såsom bedrägerier och stölder.

Forskningen visar också att majoriteten av kvinnorna säljer droger, även om en mindre andel kan inta ledande roller när manliga ledare är fängslade eller på flykt.

4. Teori

Social disorganisationsteori och ekologisk systemteori har valts för att dessa teorier avslöjar både kompletterande och delvis olika perspektiv på vad som leder kvinnor till gängkriminalitet och deras roller i kriminella gäng. Social desorganisationsteori förklarar varför det finns kriminalitet i socialt utsatta stadsdelar och betonar bristen på social sammanhållning samt oförmågan att upprätthålla kollektiv kontroll (Sampson & Groves, 1989). Bronfenbrenners (1979) ekologiska systemteori erbjuder däremot en mer dynamisk förståelse av individens utveckling genom att analysera samverkan mellan olika systemnivåer, från familjens mikrosystem till det bredare kulturella makrosystemet.

4.1. Social disorganisationsteori

Social disorganisationsteori är en av de mest grundläggande tolkningsramarna inom kriminologi, eftersom den fokuserar på inflytandet från den sociala miljön och, specifikt, på samhällets förmåga att utöva social kontroll. Framväxten av denna teori är nära relaterad till observationer som gjordes så tidigt som i början av 1900-talet, när vissa sociologer försökte förklara den höga brottsligheten i specifika stadsområden. Detta avsnitt utforskar både det historiska sammanhanget och grundläggande principer för teorin och i vilken utsträckning den bidrar till förståelsen av kvinnligt engagemang i kriminella grupper. Samtidigt presenteras kritiska förhållningssätt som belyser teorins gränser, särskilt när man försöker tillämpa den på frågor om kön och social diskriminering.

Den inledande framväxten av teorin om social desorganisation formulerades av Shaw och McKay (1942), som studerade de fattigaste stadsdelarna i Chicago. Dessa forskare fann att brottsligheten i vissa delar av staden var konstant hög, även om befolkningen förändrades systematiskt eftersom invandrare och interna migranter lämnade och andra kom. På så sätt kom de fram till slutsatsen att orsakerna till hög brottslighet inte enbart kan spåras till individuella eller biologiska särdrag hos invånarna. De beror också på den på låga sammanhållningen och samhällets oförmåga att införa regler och effektivt hantera asociala beteenden. Denna idé om "social desorganisation" var mer allmänt förknippad med faktorer som fattigdom, etnisk heterogenitet och befolkningsrörelse, vilket hindrar utvecklingen av en stabil och social struktur som kan övervaka medlemmarnas beteende (Steketee et al., 2013).

Senare utvecklingar av teorin, särskilt av Sampson och Groves (1989), bekräftade att områden som saknar sociala institutioner och har en låg nivå av kollektiv effektivitet uppvisar

högre brottsfrekvens. Kollektiv effektivitet, enligt definitionen, återspeglar det sätt på vilket invånare i ett kvarter samarbetar och övervakar det offentliga livet för att skydda det gemensamma intresset och se till att reglerna efterlevs. Sammanhållningen i lokala nätverk och förtroende mellan invånarna spelar också en viktig roll, eftersom solidaritetsbanden ofta är svaga i fragmenterade samhällen. Följaktligen möter individer som vill begå brottsliga handlingar eller utveckla kriminella tendenser inga betydande hinder eller sociala sanktioner. Denna tolkning fokuserar dock främst på skiktningen av stads kvarter och flödet av sociala interaktioner, utan att uttömmande undersöka andra dimensioner, såsom kön eller den kulturella representationen av kriminella roller (Rogers & Pridemore, 2016).

De huvudsakliga begreppen som kommer fram ur teorin om social desorganisation berör, initialt, betydelsen av den sociala miljön som en formande faktor för beteende. Teorins grundare lade större vikt vid det geografiska området och den kollektiva dynamiken bland invånarna än på psykologiska variabler eller individuella egenheter. Därefter är sammanhållningen i stadsdelar och medlemmarnas vilja att övervaka det offentliga livet avgörande, eftersom de avgör om en kultur av laglöshet kommer att utvecklas eller om stabila regler som begränsar brottsnivåerna kommer att råda (Sampson & Groves, 1989). Dessutom hänvisar termen "social kontroll" till den informella praxis som implementeras av grannar, lokala institutioner och familjer, vilket sätter hinder för brottsliga tendenser. När dessa informella metoder misslyckas eller saknas, utökas utrymmet för kriminellt beteende, vilket leder till former av kriminalitet som går i arv från generation till generation (Kubrin & Wo, 2015).

När det gäller kopplingen mellan teori och forskningsfrågan om kvinnors deltagande i kriminella grupper tyder teorin på att social desorganisation har en betydande relevans. Trots sina svagheter förblir dess centrala argument att det "sociala klimatet" i en stadsdel eller ett samhälle kan uppmuntra eller avskräcka kriminella val, inklusive kvinnlig kriminalitet, giltigt (Sampson & Groves, 1989). Sannolikheten för att ansluta sig till kriminella grupper inom miljöer med låg social sammanhållning, samt upprätthållandet av kriminella aktiviteter från generation till generation, är en tydlig indikation på att en försämrad social kontext skapar grund för brottsliga beteenden (Kubrin & Wo, 2015).

4.2. Ekologisk systemteori

Ekologisk systemteori, utvecklad av Urie Bronfenbrenner (1979), är ett ramverk för att förstå mänsklig utveckling genom att analysera individens interaktion med omgivningen på flera nivåer. Teorin betonar samspelet mellan individen och olika ekologiska system och kan appliceras på hur både kriminellt och icke-kriminellt beteende utvecklas genom interaktioner med exempelvis familjen, skolmiljön och kulturella normer. Detta gör teorin särskilt intressant och användbar för att förstå kvinnlig kriminalitet och hur samhällsliga ojämlikheter och patriarkala strukturer kan påverka brottsligt beteende.

Bronfenbrenners (1979) teori består av fyra ekologiska systemnivåer. Mikrosystemet utgör individens närmaste miljö, inklusive familj, skola och direkta sociala interaktioner. Mesosystemet omfattar relationerna mellan olika mikrosystem, exempelvis samspelet mellan skola och familj. Exosystemet består av institutionella och sociala sammanhang som indirekt påverkar individen, såsom en förälders arbetsplats eller socialtjänstens arbete. Makrosystemet inkluderar kulturella och ideologiska strukturer som formar samhällsvärderingar och normer.

Teorin förklarar hur interaktioner inom dessa nivåer kan bidra till utvecklingen av kriminellt beteende. Om våld eller brist på känslomässigt stöd förekommer i mikrosystemet kan det exempelvis öka risken för kriminalitet. Vidare kan ett svagt mesosystem, där det saknas samverkan mellan viktiga aktörer i individens liv, leda till försvagade relationer som egentligen skulle kunna fungera brottsförebyggande (Swick & Williams, 2006). Exosystemet påverkar individens liv genom sociala institutioner, såsom rättssystemet och arbetsmarknaden, medan makrosystemet genom könsroller och kulturella värderingar antingen kan förstärka eller motverka brottsligt beteende (Bronfenbrenner & Morris, 1998).

Vid en tillämpning av ekologisk systemteori på kvinnors deltagande i kriminella gäng är det viktigt att ta hänsyn till patriarkala strukturer och könsdiskriminering. Faktorer som våld i hemmet och ekonomiska svårigheter kan exempelvis driva kvinnor att söka skydd och tillhörighet i gängmiljöer (Edwards, 2010). Om mesosystemet brister genom exempelvis begränsad tillgång till barnomsorg och flexibla arbetsmöjligheter kan detta ytterligare öka risken för att kvinnor väljer kriminalitet som en överlevnadsstrategi (Maher & Daly, 2017). Eftersom rättssystemet är en del av exosystemet kan dess fokus på manlig kriminalitet innebära att kvinnors roll förbises, vilket kan underlätta deras deltagande i gängstrukturer. Makrosystemets kulturella värderingar och normer kan också bidra till stigmatisering av

kvinnor i kriminalitet, antingen genom att de ses som avvikande från sociala normer eller genom att deras roll förringas (Del Giudice et al., 2009).

Empiriska studier av Richie (2018) visar att kvinnor som deltar i brottslighet ofta utsätts för våld och påtryckningar på flera nivåer. Ekologiska faktorer såsom svaga samhällsstrukturer och bristande institutionellt stöd kan vara drivande krafter bakom kvinnors involvering i kriminella gäng, vilket visar att kriminalitet inte enbart handlar om individuella moraliska val utan också om komplexa systemiska faktorer (Richie, 2003).

Sammanfattningsvis utgör ekologisk systemteori en viktig grund för att förstå kvinnors deltagande i kriminella gäng. Teorin erbjuder ett holistiskt perspektiv där faktorer såsom familj, samhälle, kultur och institutioner integreras. Samtidigt skulle den kunna kombineras med feministiska teorier för att ge en djupare förståelse av maktstrukturer och ojämlikhet mellan könen. En sådan kombination kan bidra till en mer heltäckande analys av kvinnors väg in i kriminalitet och de strukturella faktorer som påverkar deras val och möjligheter.

Vi valde att inte använda feministiska teorier i vår analys, trots att de kan erbjuda värdefulla perspektiv på makt och kön. Anledningen till detta är att sådana teorier ofta är komplexa att både förstå och tillämpa i praktiken, särskilt i en studie som syftar till att identifiera konkreta faktorer kopplade till exempelvis familj, ekonomi och samhällsnivå. Vårt fokus låg på att formulera resultat som kan vara praktiskt användbara inom både kommunal, regional och strukturell verksamhet. Feministiska teorier är däremot främst användbara för att belysa könsmaktsordningar på en övergripande, strukturell nivå, vilket inte helt låg i linje med vår studies tillämpningsområde.

4.3. Slutsats och jämförelse av teorierna

De valda teorierna kompletterar varandra då social desorganisationsteori och ekologisk systemteori avslöjar både kompletterande och delvis olika perspektiv. Social desorganisationsteori förklarar varför det finns kriminalitet i försämrade stadsdelar och betonar bristen på social sammanhållning samt oförmågan att upprätthålla kollektiv kontroll (Sampson & Groves, 1989). Bronfenbrenners (1979) ekologiska systemteori erbjuder däremot en mer dynamisk förståelse av individens utveckling genom att analysera samverkan mellan olika systemnivåer, från familjens mikrosystem till det bredare kulturella makrosystemet.

5. Metod

I det här avsnittet presenteras metoden för insamling av data för detta arbete. Vidare diskuteras även metodologiska överväganden samt studiens tillförlitlighet. Det beskrivs hur datan har samlats in, bearbetats samt analyserats. Slutligen, diskuteras arbetsfördelningen och forskningsetiska överväganden för denna studie.

5.1. Design

Vi har valt att genomföra en kvalitativ studie för att besvara våra forskningsfrågor och för att få en djupare förståelse från kvinnornas egna berättelser om hur de hamnar i gängkriminalitet samt deras roller inom gängen. Bryman (2018) förklarar att kvalitativ forskning fokuserar på ord och syftar till att förstå den sociala verkligheten utifrån deltagarnas upplevelse och deras interaktion med omgivningen.

Genom att lyssna på podcasts har vi försökt förstå hur kvinnor hamnar i gängkriminalitet, samt vilken roll de har inom gängen - utifrån kvinnornas egna berättelser. Den information som framkom genom podcastavsnitten har därefter kopplats till våra förvalda teorier, vilka sedan anpassades i förhållande till det empiriska materialet för att möjliggöra en djupare förståelse av fenomenet. Detta har resulterat att för att komma fram till mönster i den tematiska analysen har vi hela tiden växlat mellan empiri och teori.

5.2. Urval

Bryman (2018) beskriver att ett målstyrt eller ändamålsstyrt urval är en typ av icke-sannolikhetsurval där forskaren inte väljer deltagare slumpmässigt. I stället sker urvalet strategiskt för att säkerställa att de utvalda individerna eller fallen är relevanta i relation till studiens forskningsfrågor. I vårt fall har vi valt ett målstyrt urval där vi valde ut sju av de elva podcastavsnitten vi blev hänvisade till av redaktörerna, då dessa ansågs kunna besvara våra forskningsfrågor.

För att identifiera relevanta podcasts använde vi oss av Spotify, en svenskutvecklad och internationell tjänst, som är en plattform för att hitta tillgängliga podcastprogram. På Spotify sökte vi på verklighetsbaserade podcastprogram som behandlade nyheter och brott, vilket passade vårt syfte. Sökningen resulterade i tre podcastprogram. Genom den information som fanns tillgänglig på tjänsten kontaktade en, av oss två, tre redaktörer via e-post (se bilaga 2).

Den presenterade sig själv, studiens preliminära syfte och vår forskningsfråga, då vi vid den tiden skrev vårt PM och ville undersöka möjligheten att genomföra studien. Dessutom ville vi att kvinnorna själva skulle berätta om sina ingångsvägar till kriminalitet. Denne bad redaktörerna att hjälpa oss att hitta relevanta avsnitt för vår studie. Totalt blev vi hänvisade till elva podcastavsnitt som vi lyssnade på, varav sju avsnitt uppfyllde våra inklusions- och exklusionskriterier och kunde besvara våra forskningsfrågor.

Inklusionskriterier: Podcastavsnitten skulle vara på svenska och handla om hur kvinnor hamnar i gängkriminalitet. Utifrån den information som framkom i podcastavsnitten upptäckte vi att de även skildrade kvinnors roll i gängen, vilket ledde till vår andra frågeställning. De skulle vara tillgängliga för allmänheten, och kvinnorna själva skulle berätta om sina erfarenheter i podcastavsnitten.

Exklusionskriterier: Podcasts på andra språk än svenska, otillgängliga för allmänheten, podcasts som inte specifikt handlade om kvinnor i gängkriminalitet, samt podcasts där någon annan berättade om kvinnornas erfarenheter.

5.3. Datainsamling och material

Datainsamlingen har genomförts genom att lyssna på elva podcastavsnitt, och utifrån våra inklusions- och exklusionskriterier samt forskningsfrågorna har endast sju avsnitt valts ut. De gemensamma faktorerna för alla dessa podcastavsnitt var att kvinnorna själva berättade om deras erfarenheter av deltagande i gängkriminalitet i Sverige genom att bland annat beskriva deras ingångsvägar samt deras roller i gängen. Därutöver framgick att alla dessa kvinnor påbörjade kriminella handlingar under tonåren samt att majoriteten hade blivit dömda för någon sorts straffrättslig handling. Samtliga uttryckte att rättssystemet hade svårt att upptäcka deras deltagande. Podcastavsnitten varade mellan 30–60 minuter.

Bryman (2018) förklarar att massmedieprodukter såsom dagstidningar, TV-program, filmer samt andra massmediala produkter kan användas i en samhällsvetenskaplig analys. Därmed anses podcasts också som en form av massmedium eftersom de syftar till att nå en bred publik med mål att sprida information. Eftersom vi har valt podcasts som är ett massmedium, hade vi därmed inte möjligheten att konstruera och ställa frågor till kvinnorna men detta gjordes i stället av journalisten som intervjuade kvinnorna. Därmed anses det att vi har använt sekundärdata som är i linje med Martins et al (2018).

Nedan följer en kort beskrivning av varje podcastavsnitt:

Hon var gröna guzzen-sålde droger över hela stan: “Uppväxt med kriminalitet”

I detta avsnitt berättar en kvinna hur hon, utöver sitt eget missbruk, haft en stökig uppväxt med en pappa som avtjänar flertal fängelsestraff vilket resulterat i att hon fått bo i olika fosterhem under sin barndom. Hon berättar att det inte var ett stort steg för henne att själv börja sälja droger, då hon själv inte visste bättre.

Den kvinnliga gängskytten: “Jag var hotad”

I detta avsnitt får man ta del av ett fall där en tidigare ostraffad kvinna står åtalad för mord och mordförsök. Hon berättar bland annat att hon hoppat av gymnasiet, har lätt att bli arg och kan söka sig till fel personer när hon mår dåligt.

“Emma” började sälja knark som 14-åring:” Jag var bra på det”

Kvinnan, som detta avsnitt handlar om, berättar att hon tidigt kom i kontakt med kriminalitet. Hon berättar att hon började sälja droger som 14-åring. I detta avsnitt får man höra hur hon hamnade i kriminalitet men även hur hon tog sig ut ur det.

Kvinnorna i den undre världen: Född kriminell del 1/3

Kvinnorna i den undre världen är en miniserie av P1 Dokumentär, där de möter tre kvinnor och deras berättelser om hur de hamnade i den kriminella världen. I detta avsnitt får man lyssna på en kvinna som berättar att hon som 12-åring lärde sig att snatta, och som 13-åring började sälja droger. Hon delar med sig av att hennes pappa, men även andra i familjen, har suttit i fängelse under en stor del av hennes barndom. Hon sägs vara välkänd i kriminella kretsar för sin grova brottslighet.

Kvinnorna i den undre världen: Knas del 2/3

I detta avsnitt får man höra en kvinnas berättelse som börjar med stulna luktsuddgummin och fortsatte till bland annat väpnat rån. Denna kvinna hade en lägenhet som blev en samlingsplats för andra kriminella där de bland annat kunde förvara vapen och stöldgods.

Kvinnorna i den undre världen: Dubbelliv del 3/3

I detta avsnitt berättar en kvinna om att hon började smuggla droger som 14-åring. Hon berättar att hon var placerad på ungdomshem, där det bodde flera killar som redan var kriminellt belastade. Det var där hennes väg in i kriminalitet började. Hon berättar vidare att

hon bevittnat mycket i sin barndom, bland annat missbruk. Två i hennes familj har avlidit, och flera av de andra syskonen missbrukar än idag.

Daniella om tiden i det kriminella nätverket: "Jag fick en strategisk roll"

I detta avsnitt berättar en kvinna hur hon växte upp i en kriminell miljö. Hon berättar bland annat om att hon var tillsammans med en ledare för ett kriminellt nätverk, där hon fick en strategisk roll och själv blev en del av verksamheten. Idag bor hon i en annan stad med skyddad identitet.

5.4. Transkribering

Vi transkriberade vårt material för hand, som totalt blev 73 sidor, och förde sedan in det i MAXQDA (VERBI Software, 2025), ett datorprogram för kvalitativa och blandade metoder. Transkriberingen utgjorde en central del av analysprocessen och genomfördes efter att vi lyssnat igenom varje avsnitt för att underlätta minnesåterkallning av materialet.

Vi har tillämpat en ordagrann transkriberingsmetod, där samtliga yttranden i podcastavsnitten har återgivits exakt, vilket är i linje med Braun och Clarke (2006) som betonar att transkriberingen handlar om att omvandla verbala utsagor till skriftlig form samt att processen är tidskrävande. Efter avslutad transkribering har båda författarna gemensamt granskat materialet genom att lyssna på podcastavsnitten samtidigt som transkriberingen lästes, för att säkerställa dess noggrannhet. Slutligen har vi granskat transkriberingen ytterligare en gång för att fördjupa vår förståelse av materialet.

5.5. Kodning

Syftet med kodningen var att identifiera övergripande teman som kunde bidra till att besvara studiens forskningsfrågor. Bryman (2018) betonar dock vikten av att upprätthålla en viss distans till kodningen och inte likställa den med analysen, eftersom koderna i sig måste analyseras, deras betydelse tolkas och relationerna mellan dem reflekteras över.

Genom att ta del av tidigare forskning hade vi en förförståelse om hur kvinnor hamnar i gängkriminalitet samt de roller de kan ha. Vid genomläsningen av de transkriberade podcastavsnitten identifierade vi meningar och uttryck som speglade liknande erfarenheter och roller inom gängen. Totalt genererade vi 112 koder men då vissa koder förekom flera

gångar valde vi efter granskningen att föra ihop koder som hade samma innebörd och kunde överlappade varandra, därmed använde vi oss av endast 83 koder.

Trots att vi hade vissa förväntningar på vilka teman som kunde framträda ur datamaterialet, bland annat utifrån den tidigare forskningen men också utifrån de valda teorierna, närmade vi oss kodningen med ett öppet sinne. Vi ville identifiera nya mönster och teman som vi tidigare inte stött på i litteraturen. Detta ligger i linje med Lindgrens (2014) datadrivna kodning och den induktiva kodningen enligt Braun och Clarke (2006). Bryman (2018) påpekar även att en stor mängd koder initialt kan vara fördelaktigt, eftersom att alla inte kommer vara relevanta i det senare analysstadiet.

Vidare har vi analyserat kvinnornas egna redogörelser för de brott de begått inom de kriminella gängerna som förtydligade rollerna de haft roller de haft, vilket har legat till grund för vår kodning av deras utsagor. Utifrån kvinnornas egna utsagor om vad som ledde till deras involvering i gängkriminalitet har vi kodat relevanta meningar och uttryck. Syftet med våra koder var att genom enstaka ord eller korta fraser sammanfatta de orsaker som kvinnorna själva angivit för sin involvering i gängkriminalitet samt de brott de begått.

Bryman (2018) skriver om vilka överväganden man ska göra i samband med kodningen. Han beskriver att man ska börja så tidigt som möjligt för att få en bättre förståelse som kommer bidra till det teoretiska urvalet.

En kritik som riktas mot kodningsprocessen är att kontexten riskerar att gå förlorad när textstycken isoleras, vilket kan leda till att den sociala situationen osynliggörs. En ytterligare invändning är att kodningen kan fragmentisera informationen, vilket i sin tur kan medföra att individers sammanhängande narrativa berättelser går förlorade.

5.6. Tematisering/Analys

I detta avsnitt presenterar vi hur den tematiska analysen genomfördes för att nå fram till resultatet.

Braun och Clarke (2006) förklarar att tematisk analys används för att identifiera, analysera och rapportera mönster (teman) inom data. Valet av tematisk analys motiveras av dess flexibilitet och förmåga att identifiera återkommande mönster i kvalitativt material. Teman har valts ut baserat på deras relevans för studiens syfte (Braun & Clarke, 2019).

Tema och undertema har bildats utifrån studiens syfte och forskningsfrågor, i enlighet med Willig (2013). Efter kodningen identifierades mönster mellan koderna, vilket ledde till att huvudteman formades. Willig (2013) betonar att huvudteman ska tydliggöra vad koderna representerar genom att identifiera mönster i materialet.

Eftersom vi hade många koder under varje huvudtema, granskade vi dem på nytt och analyserade mönster inom respektive huvudtema för att identifiera underteman, i enlighet med Braun och Clarke (2006). Underteman skapades för att fördjupa och nyansera förståelsen av huvudteman. Underteman inkluderades där de tillförde en mer detaljerad förståelse av temat (Braun & Clarke, 2019).

Exempelvis bildade koderna *familjens barn får klara sig själva* och *många syskon i familjen* undertemat *avsaknad av skydd och stöd*, vilket hjälpte till att beskriva och strukturera kodernas innebörd.

Även vissa huvudteman slogs samman, exempelvis *socioekonomiska faktorer* och *strukturella faktorer*. Detta motsvarar fas fyra i Braun och Clarkes (2006) tematiska analys, där två huvudteman kan förenas när de visar sig vara nära sammanlänkade.

I vår studie innehöll huvudtemat *strukturella faktorer* inga underteman, och dess koder handlade uteslutande om socialtjänstens beslut, såsom HVB-placeringar. Eftersom dessa koder även passade in under den sociala aspekten av *socioekonomiska faktorer*, valde vi att slå ihop huvudtemana. Vår tolkning är att strukturella faktorer påverkar de socioekonomiska faktorerna och vice versa, vilket motiverade sammanslagningen.

För att säkerställa att analysen genomfördes korrekt granskade vi samtliga koder under varje huvudtema och undertema för att identifiera mönster och säkerställa att underteman var relevanta i förhållande till huvudtemana. Enligt Braun och Clarke (2006) ingår detta i fas fyra av den tematiska analysen och sker i två nivåer: först granskas kodernas struktur inom huvudteman (nivå 1), därefter kontrolleras att huvudtemana överensstämmer med helheten i studien (nivå 2). Vidare utvärderade vi huvudtemanas relevans i förhållande till studiens frågeställningar, vilket överensstämmer med Willig (2013).

5.7. Studiens tillförlitlighet

Bryman (2018) skriver att inom kvalitativ forskning används begreppen tillförlitlighet och äkthet för att bedöma en kvalitativ studie. I detta avsnitt kommer vi att diskutera hur dessa begrepp kopplas till föreliggande studie.

Tillförlitlighet består av fyra kriterier: trovärdighet, som motsvarar intern validitet, överförbarhet, som motsvarar extern validitet, pålitlighet, som motsvarar reliabilitet, och möjlighet att styrka och konfirmera, som motsvarar objektivitet.

Pålitlighet:

Pålitlighet innebär att det ska finnas en tydlig redogörelse för hela forskningsprocessen samt att arbetet granskas av kollegor. I denna studie har kodningen genomförts separat av oss båda, varefter vi har jämfört resultaten för att identifiera likheter och skillnader. Vidare beskriver vi hela kodningsprocessen och den tematiska analysen, vilket ökar studiens pålitlighet. Eftersom vi är två författare har vi även haft en granskande roll där vi noggrant gått igenom varandras texter. Dessutom har vi fått handledning från högskolan, vilket ytterligare stärker studiens pålitlighet.

Trovärdighet

Trovärdighet innebär att tolkningen av resultaten stämmer överens med verkligheten (Bryman, 2018). För att stärka trovärdigheten har vi kopplat resultaten till tidigare forskning och teorier för att uppnå en djupare förståelse. Vi har lyssnat på podcastavsnitten flera gånger och reflekterat över hur vi tolkar deltagarnas upplevelser samt identifierat likheter och skillnader i dessa.

Eftersom materialet är sekundärt har vi inte haft möjlighet att påverka intervjufrågorna eller fördjupa oss i vissa teman. Detta kan påverka studiens trovärdighet, eftersom vi inte kan säkerställa att deltagarnas berättelser återgetts i sin helhet och utan redigering. Det finns också en risk att vissa deltagare, medvetet eller omedvetet, har förskönat eller förvrängt sina upplevelser, vilket kan påverka resultatens tillförlitlighet. Samtidigt kan man aldrig helt fastställa sanningshalten i det som framkommer – inte ens vid primärdata – eftersom det enligt Bryman (2018) handlar om deltagarens subjektiva och socialt konstruerade verklighet, som forskaren försöker förstå. För att stärka analysens tillförlitlighet har vi dock lyssnat på

podcastavsnitten flera gånger och identifierat återkommande mönster i berättelserna. Dessa mönster låg senare till grund för den tematiska analysen och därmed för studiens resultat.

Överförbarhet

Överförbarhet handlar om huruvida resultaten kan generaliseras, vilket främst är en ambition inom kvantitativa studier (Bryman, 2018). Föreliggande studie är kvalitativ, vilket innebär att syftet inte är att generalisera, utan att undersöka fenomenet på djupet. Eftersom vi arbetar med ett begränsat antal respondenter och material kan resultaten inte generaliseras i traditionell mening. Däremot kan en detaljerad beskrivning av forskningsprocessen och resultaten ge läsaren möjlighet att avgöra om studiens slutsatser är tillämpbara i andra sammanhang.

Möjlighet till att styrka och konfirmera

Möjlighet att styrka och konfirmera innebär att det inom kvalitativ forskning inte går att vara helt objektiv, eftersom forskningen till viss del påverkas av forskarens egna värderingar (Bryman, 2018). Vi har i största möjliga mån undvikit att låta våra egna värderingar och tidigare kunskaper påverka resultaten, men vi är medvetna om att fullständig objektivitet inte är möjlig. Vi har strävat efter att tolka, tematisera och presentera resultaten på ett så objektivt sätt som möjligt.

5.8. Metodologiska överväganden

Eftersom vårt material utgörs av podcastavsnitt har vi inte själva gjort det ursprungliga urvalet av deltagare, utan detta har hanterats av podcastens redaktörer. Vi har dock förklarat syftet och frågeställningen och bitt redaktörerna att välja avsnitt utifrån dessa. Trots detta kan vi inte med säkerhet veta i vilken utsträckning våra instruktioner har följts, vilket är en metodologisk begränsning. Då vi inte haft insyn i redaktörernas urvalsprocess måste vi förlita oss på att de gjort ett urval som överensstämmer med våra riktlinjer. Redaktörerna hade inte fått information om våra inklusions- och exklusionskriterier, därmed kunde deras val av podcastavsnitt varit annorlunda om de hade fått veta om dessa kriterier. Detta resulterar i att även föreliggande studiens resultat kanske hade varit annorlunda.

En central begränsning i denna studie är datamaterialets omfattning. Studien innefattar ett begränsat antal berättelser från kvinnor som berättar om sina erfarenheter via podcasts.

Eftersom materialets omfattning endast är sju podcastavsnitt innebär det att resultaten inte kan generaliseras till alla kvinnor som varit involverade i gängkriminalitet eller kommer att involveras.

Utifrån podcastmaterialet saknar vi information om deltagarnas exakta ålder, men det framgår att samtliga påbörjade sin väg in i gängkriminalitet under tonåren. Vi har heller ingen kännedom om deras bostadsort, ekonomiska bakgrund, etnicitet eller religion. Vidare saknar vi uppgifter om huruvida deltagarna har blivit dömda för brott eller i så fall för vilka brott. I vissa podcastavsnitt nämns dock specifika brott samt den stad där händelserna ägt rum. Sådana detaljer har vi valt att utelämna i analysen för att skydda deltagarnas anonymitet.

Anonymiteten hos deltagarna i denna studie har beaktats noggrant. Eftersom de valda podcastavsnitten utgör offentligt material, är de tillgängliga för allmänheten och kan därför inte anses vara privata eller skyddade efter att de har inkluderats i vår studie. Detta eftersom studien kommer vara offentlig för allmänheten att ta del av, och därmed läsa referenserna där dessa avsnitt inkluderas. Det är också möjligt för utomstående att ta del av och referera till dessa avsnitt. Dessutom behandlas brottshandlingar i podcasten, vilket innebär att personer som känner till de inblandade kan identifiera berättelserna. För att skydda deltagarnas integritet har vi valt att utelämna detaljer om brottens genomförande, inklusive namn och geografiska platser som kan knyta personerna till specifika handlingar eller platser. De intervjuade kvinnorna har samtyckt till att medverka i podcastavsnitten och deras namn har bytts ut för att säkerställa anonymitet.

Det faktum att materialet är tillgängligt via en offentlig plattform innebär att studiens resultat är möjliga att granska, samt att det material vi utgått ifrån kan återfinnas genom att ta del av denna studies referenslista. En exakt replikation av urvalet är dock svår att uppnå, eftersom kvalitativ forskning ofta kännetecknas av ostrukturerade metoder och forskarens subjektiva tolkningar (Bryman, 2018). Genom att tydligt redogöra för vår kontakt med redaktörerna samt våra inklusions- och exklusionskriterier, bedömer vi dock att andra forskare skulle kunna genomföra ett liknande urval inom ramen för ett motsvarande forskningssyfte.

Bryman (2018) påpekar att generalisering ofta är problematisk i kvalitativa studier eftersom dessa ofta är specifika för en viss situation, ett specifikt geografiskt område eller en liten deltagargrupp. I vår studie var inte syftet att generalisera resultaten, utan snarare att få en

djupare förståelse för de faktorer som leder kvinnor in i gängkriminalitet och deras roll inom gängen. Detta syftar till att bidra med kunskap för framtida förebyggande arbete, vilket stämmer överens med regeringens mål (2025) och det faktum att kvinnors roller i gängkriminalitet ofta förbises i forskningen (Auyong et al., 2018).

Bryman (2018) kritiserar användningen av massmedieprodukter på grund av svårigheten att fastställa deras autenticitet, då det är svårt att få information om upphovsmännen bakom artiklarna (i vårt fall podcasts). De resultat som genereras genom massmedieprodukter är vanligtvis tydliga och lättförståeliga, men det är viktigt att känna till kontexten, som till exempel den stad eller målgrupp massmediet adresserar.

Angående val av teori, har kritiken mot ekologisk systemteori bland annat handlat om dess bristande förmåga att fånga upp strukturella ojämlikheter och patriarkala relationer som genomsyrar samhället. Teorin är bred, men saknar tydliga verktyg för att analysera maktstrukturer som skapar och upprätthåller könsojämlikheter (Swick & Williams, 2006). Därför kan den behöva kompletteras med feministiska perspektiv för att ge en mer nyanserad förståelse av kvinnors vägar in i gängkriminalitet, eftersom kvinnor ofta är utsatta på andra sätt än män (Maher & Daly, 2017). Trots dessa begränsningar möjliggör den ekologiska systemteorin en analys av hur individuella val formas av bredare sociala och kulturella dynamiker. Dock tenderar den ekologiska systemteorin att undervärdera patriarkala maktstrukturer, vilket understryker behovet av teoretiska synteser som mer kritiskt integrerar genusdimensionen.

Till skillnad från social desorganisationsteori, som enbart fokuserar på samhällsstrukturer, är det särskilt viktigt att beakta de komplexa könsförhållanden som påverkar kvinnlig kriminalitet på olika nivåer. Social desorganisationsteori tar sällan hänsyn till könsdimensioner, särskilt vid analys av kvinnors engagemang i kriminalitet, då teorins primära fokus ligger på lokalsamhällets strukturer.

En styrka med studien är att kvinnorna i podcastavsnitten har varit anonyma och de har därmed haft möjligheten att berätta sanningen om vad som lett de till gängkriminalitet och vilken roll de haft. En annan styrka är att utsagor från podcastavsnitten har använts för att konkretisera och exemplifiera resultaten, vilket stärker analysens transparens och tydlighet (Braun & Clarke, 2006). Slutligen är en ytterligare styrka att den ekologiska systemteorin

tydligt analyserar hur institutioner, politik och normer påverkar individens handlingsutrymme.

5.9. Arbetsfördelning

För denna studie har vi samarbetat i samtliga delar. Kodningen har genomförts individuellt för att öka studiens validitet och tillförlitlighet, medan den tematiska analysen har utförts gemensamt. Detta tillvägagångssätt stärker trovärdigheten. Vi har valt att fördela transkriberingen för att effektivisera vår tid.

5.10. Forskningsetiska övervägande

I denna studie har Vetenskapsrådets (2024) och Högskolan Dalarnas etiska huvudkrav följts (se bilaga). Bryman (2018) lyfter de etiska principerna som är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet handlar om att forskaren ska informera de personerna som berörs av studien samt informera dessa om studiens syfte. Informationskravet är viktigt för de berörda personerna för att de bland annat ska veta att deltagandet är frivilligt, att man har rätt att avsluta sitt deltagande när man vill, utan att behöva ange skäl (Bryman, 2018). Informationskravet är inte relevant för vår studie eftersom datan redan finns tillgänglig.

Samtyckeskravet innebär att ett samtycke alltid ska inhämtas för att säkerställa att deltagarna själva bestämmer över sin medverkan (Bryman, 2018). Detta är inte heller aktuellt för vår studie eftersom personerna redan är anonyma och datan redan finns tillgänglig för allmänheten. Vi kommer utöver detta att skydda deras berättelser ännu mer genom att anonymisera detaljer som eventuellt kan röja deras identitet.

Vi har diskuterat hur vi kan uppfylla samtliga krav för vår studie. Eftersom podcastavsnitten är både offentliga och gratis kan vem som helst hitta dessa, detta blir enklare då vi valt att vara transparenta med podcast-avsnittens titlar i våra referenser. Vi har inte haft möjlighet att komma i kontakt med de personer som deltar i avsnitten, då deras personuppgifter inte står med. Därmed uppfyller vi inte samtyckeskravet.

En del avsnitt som har använts i vår studie innehåller beskrivningar av brott som begåtts, därför kan vissa berättelser knytas till specifika personer om man sedan tidigare har kännedom om händelserna. Dock använder deltagarna inte sig utav sina verkliga namn i avsnitten. Detta säkerställer anonymiseringen i vår studie.

Konfidentialitetskravet innebär att uppgifter om personer som ingår i en studie ska hanteras med konfidentialitet (Bryman, 2018). För att inte röja personernas identitet har händelser, som exempelvis beskrivning av brottsutförande, anonymiserats. Vi är dock medvetna om att datan är tillgänglig offentligt, vem som helst kan komma åt den.

Nyttjandekravet innebär att insamlade uppgifter endast används för forskningsändamålet (Bryman, 2018). Vi kommer att säkerställa att de insamlade uppgifterna endast använts för studiens syfte eftersom vi, efter studiens färdigställande, kommer att radera det kodade materialet, transkriberingen samt de nedladdade podcastavsnitten.

6. Resultat och analys

I det följande avsnittet presenteras resultaten från sju podcasts, vilka har analyserats genom tematisk analys att jämföras med de valda teorierna för att kunna hitta likheter och skillnader. Den tematiska analysen resulterade i tre huvudteman med tillhörande underteman för frågeställning ett och ett tema med tillhörande underteman för frågeställning två. För att underlätta läsarens förståelse har resultatavsnittet strukturerats i två delar, baserat på studiens forskningsfrågor. Denna indelning möjliggör en mer fokuserad och nyanserad analys samt en tydligare koppling mellan det insamlade materialet och studiens syfte.

Teman och underteman presenteras initialt i tabellform, vilket ger en överskådlig sammanställning av de centrala mönstren i materialet. Därefter följer en mer fördjupad beskrivning av teman och underteman som har identifierats, och för att förtydliga resultaten har vi lagt in utvalda citat från podcastavsnitten. För att tydliggöra varje huvudtema, som hjälper oss besvara våra frågeställningar, har vi integrerat de tidigare presenterade teorierna: social desorganisationsteori och ekologisk systemteori.

Tabell 1

Hur hamnar kvinnor i gängkriminalitet?

Huvudtema	Undertema
Socioekonomiska och strukturella faktorer	Boendesituation och miljö Ekonomisk drivkraft/försörjning Utbildning och skolgång Social tillhörighet och relationer
Familjeförhållanden	Instabil och otrygg uppväxt Avsaknad av skydd och stöd Missbruk och kriminalitet i familj
Individuella faktorer	Emotionell sårbarhet Psykologiska faktorer Neuropsykiatriska faktorer och psykiatriska faktorer Eget substansbruk och beroende

6.1. Socioekonomiska och strukturella faktorer

Detta tema består av fyra underteman. Utifrån deltagarnas berättelser kan man tolka att socioekonomiska och strukturella faktorer bidrog till deras involvering i gängkriminalitet, eftersom det uppfattades som deras enda hopp om en framtid. Att hantera narkotika blev ett sätt att försörja sig, och inträdet i gängmiljön skedde ofta genom närstående.

Podcastdeltagarna har beskrivit hur umgänge med äldre kriminella samt uppväxt i ekonomiskt utsatta miljöer har haft en betydande inverkan.

Vidare beskrev kvinnor hur hantering och försäljning av narkotika blev en inkomstkälla, och att inträdet i gängmiljön skedde ofta genom närstående. Flera deltagare beskriver hur ekonomiska svårigheter och jakten på snabba pengar spelade en central roll i deras väg in i kriminalitet. För vissa handlade det om ren försörjning, medan andra lockades av möjligheten att snabbt tjäna stora summor och den känslan av självförtroende det gav.

6.1.1. Boendesituation och miljö

I flera av podcastavsnitten framkommer att flytten från hemmet och erhållandet av en egen bostad ofta markerade en avgörande vändpunkt i deltagarnas liv. För många av de intervjuade kvinnorna innebar detta antingen en intensifiering eller en inledning av deras kriminella bana. Den nyvunna friheten som en egen bostad medförde skapade möjligheter att engagera sig i brottsliga aktiviteter utan insyn från familj eller andra auktoriteter.

Vidare beskrev deltagarna hur deras kriminella karriär accelererade när de flyttade hemifrån och hyrde egna lägenheter, eftersom dessa blev platser där kriminella kunde vistas fritt.

Flera deltagare beskriver också hur deras bostäder kom att fungera som samlingsplatser för personer inom deras kriminella nätverk, vilket ytterligare förstärkte deras involvering i brottslighet.

Jag kom in på min kriminella bana. Det var väl när jag flyttade hemifrån och fick egen lägenhet, för då fanns det liksom ingen som kunde kolla en (...) Många hade inte egen lägenhet så det blev att man var hemma hos mig (...) Det var ju det jag hade att erbjuda dem liksom (...)

Angående bostadssituationen, utifrån social desorganisationsteoris, påverkas brottsligheten av bristande social kontroll och låg kollektiv effektivitet i bostadsområdet. Detta går i linje med att informell övervakning och skydd saknades, vilket i sin tur gjorde att det saknades hinder

för att begå brott (Sampson & Groves, 1989; Rogers & Pridemore, 2016). Social desorganisationsteorin betonar även att faktorer såsom fattigdom, etnisk heterogenitet och befolkningsrörelser i ett bostadsområde kan leda till en instabil social struktur, vilket i sin tur försvårar möjligheten att övervaka och reglera individers beteende (Steketee et al., 2013).

6.1.2. Ekonomisk drivkraft/försörjning

Flera deltagare i podcastavsnitten beskriver hur den ekonomiska vinsten från droghandeln utgjorde en stark drivkraft för att fortsätta med kriminalitet. För många blev narkotikaförsäljning inte bara en inkomstkälla, utan även en form av verksamhet som gav dem en känsla av syfte och kontroll. Drömmen om ekonomisk framgång och en vilja att efterlikna de personer man såg upp till framstår som centrala faktorer i deras väg in i gängkriminalitet. ”För att frakta in en tabbe så kanske man får 15–30 lax beroende på vad det är.”

En deltagare berättar kortfattat att det var “Bara för att tjäna ihop pengarna”, medan en annan uttrycker hur kombinationen av ekonomisk vinning och spänning påverkade hennes beslut:

Jag gillade att tjäna pengar. Det var snabba pengar och det var ganska mycket pengar. Och jag var bra på det och jag hade bra självförtroende. Jag trodde heller inte att man skulle åka fast för det heller liksom. Så jag bestämde mig för att börja sälja.

En deltagare beskriver hur försäljningen av droger inte enbart handlade om de ekonomiska vinsterna, utan också om den känslomässiga tillfredsställelse och spänning som den innebar:

(...) Och när du säljer, vilken kick du får. Det är inte bara pengarna. Du får känslan av att du lever precis som att du går runt här i Sverige året om, det är mörkt och du ser solen. Det är en sån känsla, fast ännu bättre (...).

För en annan deltagare var det däremot främst drömmen om ekonomisk framgång som motiverade henne att påbörja sin kriminella bana: “Jag drömde nog mer att jag ville ha mycket pengar. Det var. Det var min dröm. Jag ville bara bli bra på det liksom”.

Att vissa av kvinnorna valde att delta i gängkriminalitet för att försörja sig som tonåringar eller för att uppnå ekonomisk vinning tyder på att exosystemet misslyckades med att erbjuda alternativa möjligheter. Exosystemet omfattar bland annat nationell politik, kommunala

ekonomiska beslut och välfärdsstrukturer, vilket kan ha påverkat kvinnornas begränsade handlingsutrymme (Bronfenbrenner, 1979; Bronfenbrenner & Morris, 1998).

Vidare beskrev kvinnor hur hantering och försäljning av narkotika blev en inkomstkälla, och att inträdet i gängmiljön skedde ofta genom närstående. Studiens resultat om drömmen om pengar och ekonomisk utsatthet hur det har påverkat valet att delta i kriminella handlingar kan förklaras utifrån Edwards (2010), som framhåller att ekonomiska svårigheter i vissa mikrosystem kan leda till att kvinnor söker skydd eller ekonomiska resurser genom kriminalitet. Maher och Daly (2017) förklarar vidare att detta kan bero på brister i mesosystemet, vilket innebär att individen saknar andra möjligheter och stödstrukturer.

6.1.3. Utbildning och skolgång

I podcastavsnitten berättade kvinnor hur de upplevde problem under skolgången, vilket resulterade i dåliga skolresultat och/eller att de avbröt sina studier. Många beskriver även en period av stökighet och misslyckande under sin skolgång, vilket tycks ha bidragit till deras senare engagemang i kriminella aktiviteter. En deltagare berättar kortfattat: "hoppade av gymnasiet också", medan en annan beskriver hur hon redan tidigt i skolan bröt mot normer genom klotter och stökigt beteende: "Jag som tjej i skolan [...] var ganska tuff. Jag vet inte om jag var så snäll alla gånger heller mot alla, men klottrade mycket överallt."

Detta kan kopplas till mesosystemets relation till mikrosystemet, då det finns ett samspel mellan familjen och skolan där båda kontexterna påverkar varandra (Bronfenbrenner, 1979).

6.1.4. Social tillhörighet och relationer

Sociala relationer spelar en central roll i individers väg in i den kriminella världen. Flera deltagare beskriver hur deras inträde i kriminalitet skedde genom nära relationer, där en känslomässig dragning till personer inom den kriminella miljön bidrog till deras involvering. För vissa handlade det om romantiska relationer med kriminella partners, medan det för andra var en strävan efter status och gemenskap som drev dem in i denna värld.

En deltagare beskriver hur hennes relation till en kriminell partner påverkade henne: "Han var väldigt speciell. Han var annorlunda från de andra grabbarna som är super flashiga och högljudda (...) jag bara föll för honom direkt (...) Vi fastnade direkt för varandra".

För en annan deltagare var det i stället känslan av respekt, status och tillhörighet som lockade henne till gängkriminaliteten:

Det var min verklighet, och jag fick en respekt. (...) Jag var någon i den världen, det var min vardag. (...) Jag lockades till den här världen och jag tyckte, jag tyckte om den här världen också. (...) Jag var ju duktig på det jag gjorde liksom.

Kvinnornas berättelser visar att deras väg in i gängkriminalitet ofta skedde genom vänskapsrelationer eller intima relationer med kriminella. Ur ett ekologiskt systemteoretiskt perspektiv, som betonar samspelet mellan individ och miljö, menar Bronfenbrenner (1979) att mikrosystemet även innefattar vänskapsrelationer, vilka kan påverka individens beteende. Detta kan förstås utifrån Bronfenbrenners (1979) ekologiska systemteori, där mikrosystemet – det direkta sociala sammanhanget – har en central påverkan på individens val.

Vidare kan deltagarnas berättelser om att deras sociala umgänge huvudsakligen bestod av kriminella kopplas till bristande social kontroll i deras bostadsområden. Detta kan relateras till social desorganisationsteori, som betonar den sociala miljöns påverkan på individen. Enligt teorin präglas social desorganisation bland annat av boendemiljöer med hög fattigdom, etnisk heterogenitet och befolkningsrörlighet (Steketee et al., 2013). Dessa områden präglades av låg social sammanhållning och en svag kollektiv effektivitet, vilket innebär att invånarna i liten utsträckning samarbetar och övervakar det offentliga livet. Vilket är i linje med att individer som bor i områden med låg sammanhållning inte förhindras från att umgås med kriminella eller begå brottsliga handlingar (Rogers & Pridemore, 2016; Sampson & Groves, 1989; Steketee et al., 2013). Därtill kan vänskapsrelationer präglas av gemensamma normer och värderingar, vilket innebär att de kan vara en del av makrosystemet som påverkar vänskretsens ideologier och syn på kriminalitet. Dessa normer och värderingar kan antingen förstärka eller försvaga ett kriminellt beteende (Bronfenbrenner, 1979; Bronfenbrenner & Morris, 1998).

6.1.5. Placeringar inom samhällsvård

Flera deltagare beskrev att de, innan de involverades i gängkriminalitet, hade varit placerade inom samhällsvården, antingen på hem för vård eller boende (HVB) eller inom Statens institutionsstyrelse (SiS). Dessa placeringar ledde ofta till att de knöt vänskapsband med andra ungdomar i liknande situationer. Ett tydligt mönster som framkommer är att många av de kvinnor som senare blev involverade i gängkriminalitet hade erfarenhet av samhällsvård vid något tillfälle i sitt liv: "Vårt ungdomshem låg på (...)"

En annan berättar att man kommer i kontakt med kriminella inom HVB och där och då började hon med droger: "(...) Jag började ta droger när jag var 13 år, när jag hamnade på min första HVB-hem. Och det blir automatiskt de som säljer drogerna. De är kriminella"

En möjlig parallell kan dras till de befolkningsrörelser som sker inom HVB- och SiS-hem, i form av frekventa omplaceringar och högt inflöde och utflöde av placerade ungdomar. Dessa rörelser skapar en instabil social struktur inom institutionerna, vilket kan försvåra möjligheten att upprätthålla social kontroll och kontinuitet i vården.

Ur ett systemekologiskt perspektiv kan man vidare tänka sig att kvinnorna under placeringstiden kom i kontakt med personer med liknande problematik, vilket resulterade i att dessa individer blev en del av deras mikrosystem och fick en direkt inverkan på deras liv (Bronfenbrenner, 1979). Beslutet om placering togs av exosystemet som enligt Bronfenbrenner, (1979) omfattar institutioner och andra beslutande välfärdsrättsliga organ. Trots att dessa aktörer inte hade en direkt relation till kvinnornas, påverkade deras beslut kvinnornas livsvillkor som går i linje om att exosystemet formade deras handlingsutrymme (Bronfenbrenner, 1979).

6.2. Familjeförhållanden

Detta huvudtema omfattar tre underteman som behandlar familjeförhållanden som kan öka förståelse om hur kvinnor hamnar i gängkriminalitet. En instabil familjesituation kan dessutom ha bidragit till svårigheter i skolan, vilket i sin tur kan ha ökat risken för att dras in i kriminalitet. Deltagarna har berättat om nära släktingars missbruksproblematik, frånvaron av en fadersfigur på grund av fängelsestraff samt hur de tidigt fick axla ett vuxet ansvar. Många av kvinnorna som drogs in i kriminalitet beskriver att de fick ta hand om sina yngre syskon och klara sig själva, vilket skapade en utsatt och sårbar situation.

Detta huvudtema omfattar tre underteman som belyser hur familjeförhållanden kan utgöra riskfaktorer för unga kvinnors involvering i gängkriminalitet. Deltagarnas berättelser framställer en bild av en uppväxt präglad av instabilitet, brist på stöd samt närhet till kriminalitet och missbruk.

6.2.1. Instabil och otrygg uppväxt

I podcastavsnitten framkommer det att de kvinnor som involverats i kriminalitet ofta tidigare hade bevittnat våld i hemmet, vuxit upp under svåra familjeförhållanden. Många av dem hade tvingats axla en föräldraliknande roll för att ta hand om sina yngre syskon och levde i en

miljö präglad av missbruk. En instabil hemmiljö, där missbruk var återkommande, skapade en otrygg uppväxt, där grundläggande behov som mat och trygghet inte alltid tillgodoses.

Det var mycket folk hemma hos oss. Det var droger. Ibland hittade jag inte min mamma när jag vaknade. Det fanns ingen frukost många gånger (...) Ibland kunde hon säga att vi skulle äta extra mycket när vi var i skolan, för det fanns ingen mat (...) hon visste att det inte skulle finnas middag när vi kom hem.

En annan berättar att hela uppväxten präglades av våld i hemmet samt en mamma som mådde dåligt utan att specificera om det handlade om den psykiska eller fysiska hälsan samt mycket dödsfall, några faktorer som kan påverka en människans och traumatisera en ungdom för livet: "Det är den uppväxten jag fick med min pappa, och så mycket våld i hemmet och en mamma som har mått väldigt dåligt och mycket dödsfall runt omkring".

Ur ett ekologiskt systemteoretiskt perspektiv kan familjeförhållanden placeras inom mikrosystemet, där individen både påverkar och påverkas av de närmaste relationerna (Bronfenbrenner, 1979). Den otrygga hemmiljön kan således ha haft en direkt inverkan på kvinnors socialisering och val av livsväg.

6.2.2. Avsaknad av skydd och stöd

I ett podcastavsnitt framkom det att en av deltagarna beskrev hur familjens barn fick klara sig helt själva och att de var många syskon.

Ett återkommande tema i deltagarnas berättelser är bristen på vuxenstöd och skydd under uppväxten. Deltagaren beskriver en uppväxt präglad av en avsaknad av vägledning och stabilitet från vuxenvärlden, där barnen ofta tvingades klara sig själva. Personen växte upp i stora syskonskara, där föräldrarna var frånvarande, vilket resulterade i att ansvaret för omsorg och uppfostran ofta åvilade de äldre syskonen. Deltagaren berättar: "Alla får klara sig själva".

Detta kan även kopplas till att en individs mikrosystem påverkar en samt individen blir påverkad av de närmaste relationerna (Bronfenbrenner, 1979)

6.2.3. Missbruk och kriminalitet i familjen

Flera deltagare beskriver en uppväxt präglad av kriminalitet och missbruk, där frånvaron av en fadersfigur var en återkommande erfarenhet. Många av deras pappor var kriminella och avtjänade fängelsestraff, vilket skapade en miljö där kriminalitet blev en del av vardagen.

Missbruk var också en central del av familjelivet, där en nära anhörig ofta kämpade med beroendeproblematik. Denna exponering för kriminalitet och missbruk bidrog till en normalisering av sådana beteenden, vilket i sin tur kunde forma deltagarnas egna livsval "(...) Pappa avtjänar flera fängelsestraff för narkotikasmuggling och mord".

En annan deltagare beskriver hur hennes familjs kriminella bakgrund gjorde att hon såg kriminalitet som ett naturligt steg i livet: "Jag valde det här jobbet. Jag visste att jag om någon visste vad det innebar eftersom jag hade föräldrar som missbrukar att vara kriminella"

Inom social desorganisationsteorin förklarar Kubrin och Wo (2015) att om social kontroll saknas eller misslyckas inom ett grannskap – en kontroll som informellt utövas av grannar och familjer – kan kriminalitet fortgå från generation till generation. Detta kan kopplas till deltagarnas berättelser om hur deras pappor var dömda för brott såsom rån och narkotikasmuggling, vilket speglar en cyklisk kriminalitet där normer och beteenden reproduceras inom familjen.

6.3 Individuella faktorer

Detta tema har valts eftersom de faktorer som presenteras i stor utsträckning är kopplade till individuella val, handlingar, emotionell sårbarhet, psykologiska och neuropsykiatriska diagnoser och hälsa. För att möjliggöra en djupare analys och underlätta för läsaren har vi delat upp huvudtemat i sju underteman. Dessa teman belyser olika aspekter av hur personliga beslut och individuella drivkrafter kan påverka vägen in i gängkriminalitet.

6.3.1. Emotionell sårbarhet

Flera deltagare beskriver hur deras engagemang i gängkriminalitet delvis var en strategi för att hantera inre trauman. Samtidigt upplevde de att detta ledde till att de, som kvinnor, utnyttjades inom den kriminella världen. En deltagare berättar om hur hon kände sig tvingad att ansluta sig till ett gäng på grund av en hotbild, trots att gruppen också erbjöd henne en viss form av trygghet. För andra blev kriminalitet ett sätt att hantera känslor av rastlöshet eller tidigare trauman, där en av deltagarna beskriver hur hennes inträde i den kriminella världen skedde som en direkt följd av att ha blivit utsatt för sexuellt våld. Hon förklarar: "Men jag är väldigt sårbar och väldigt trasig. Och det har de sett. Och jag är tvärtom. Jag har dragit mig till dem som är väldigt sjuka och velat laga de (...)"

En annan deltagare berättar om sin emotionella sårbarhet och hur ett våldtäktsförsök inom familjen påverkade hennes väg in i kriminalitet: "Men då får en av mina äldre bröder en psykos. (...) Då försöker han våldta mig av misstag."

Utifrån ekologisksystemteori, Swick och William (2016) när en individ växer upp i en miljö som präglas av våld, kan detta förstärka en våldsamma beteende. Detta tror vi att det går i linje med ovanstående utsagor eftersom bli utsatt eller bevittna våld kan leda till trauma som i sin tur kan leda till att gängkriminalitet blir en strategi där det våldsamma beteendet kan användas.

Föreliggande studien visar att flera av de intervjuade kvinnorna har bevittnat eller själva utsatts för våld i hemmet, vilket kan ha bidragit till en normalisering av våld och kriminalitet eftersom mikrosystemet representerar det omedelbara sammanhang där individen lever och interagerar, såsom familjen (Bronfenbrenner, 1979). Denna typ av exponering kan skapa emotionell sårbarhet och forma individens uppfattning om sociala relationer, makt och överlevnadsstrategier, vilket i sin tur kan öka risken för att dras in i en kriminell livsstil samt genom en bredare systemteoretiska perspektiv kan man även belysa hur familjeförhållanden påverkar individens psykologiska utveckling samt individuella val och handlingar som vidare leder till kriminalitet.

6.3.2. Eget substansbruk och beroende

I flera av podcastavsnitten framkommer att substansbruk och beroende var en central drivkraft bakom kvinnornas engagemang i gängkriminalitet. Flera deltagare beskriver hur de anslöt sig till kriminella nätverk för att finansiera sitt missbruk, ofta genom droghandel. För vissa började beroendet redan i ung ålder, vilket skapade ett konstant behov av pengar för att kunna upprätthålla missbruket. En deltagare förklarar: "Jag behövde pengar, för det är dyrt med missbruk om du inte jobbar."

En annan deltagare berättar hur hennes kriminella bana startade just på grund av hennes omfattande missbruk: "...Allt började med att jag hade ett ganska stort missbruk (...) Det första jag gjorde jag gick upp var att missbruka och det sista jag gjorde innan jag gick och la mig, för då var det lite fritidsgård..."

Eget substansbruk som vidare leder till beroende kan delvis anses som ett individuellt val och en handling som leder kvinnor till gängkriminalitet och kan förklaras utifrån social disorganisationsteori, som belyser att kriminellt beteende kan förhindras om det finns social kontroll genom grannar, institutioner och familjer (Kubrin & Wo, 2015).

6.3.3. Neuropsykiatriska/psykiatriska faktorer

I podcastavsnitten beskriver deltagarna sina erfarenheter av neuropsykiatriska och psykiatriska svårigheter och hur dessa faktorer har påverkat deras livssituation och väg in i kriminalitet.

En deltagare berättar om sin psykiska ohälsa och flera diagnostiserade tillstånd, samt hur dessa förvärrades i den kriminella miljön:

(...) jag vet inte hur många, men väldigt många dokumenterade. Jag vet inte om det är sju eller nio dokumenterade självmordsförsök i min journal. Jag är psykiskt sjuk. Jag har ADHD. Jag har borderline, jag har OCD och om du går in i den här världen och har lite svajigt psyke så mår man ännu sämre.

En annan deltagare beskriver hur bristande impuls kontroll och tvångsmässiga beteenden bidrog till hennes fortsatta brottslighet, trots att hon var medveten om riskerna: "Att jag baxade med aluminiumpåsar och sådana här grejer, det kunde jag inte sluta med. Då gjorde jag det när de var på dagis."

Utifrån social desorganisationsteori kan man förstå att neuropsykiatriska faktorer kan vara en anledning till att man hamnar i gängkriminalitet då Kubrin och Wo (2015) förklarar att ett kriminellt beteende kan utvecklas i ett område med låg socialsammanhållning, vilket vi tolkar som att en person som har en neuropsykiatrisk diagnos kan ha svårare då att få hjälp och stöd via andra sociala relationer.

Ur ett ekologiskt systemteoretiskt perspektiv kan dock mikrosystemets påverkan vara relevant för att förstå hur kriminella beteenden utvecklas. Swick och Williams (2006) betonar att om en individ växer upp i en miljö präglad av våld, kan detta bidra till en förstärkning av våldsamma beteenden genom social inlärning. Individen internaliserar de normer och beteendemönster som omgivningen präglas av, vilket kan påverka hur konflikter hanteras och öka risken för att utveckla kriminella strategier. Vi anser att detta också kan kopplas till de neuropsykiatriska faktorerna eftersom individen kan ha svårt att förstå hur man ska agera utifrån sociala och kulturella normer.

6.3.4. Psykologiska faktorer

Podcastavsnitten framkommer det att psykologiska faktorer, såsom viljan att passa in eller söka hämnd, har bidragit till kvinnornas väg in i kriminalitet. Föreliggande studie visar att internalisering av våld och kriminalitet kan utgöra en psykologisk faktor bakom inträdet i gängkriminalitet.

En deltagare beskriver hur en önskan om hämnd blev en drivkraft:

Min hämnd när jag började med det hela från början (...) var ju mer för att de som sålde till mina bröder skulle bli knarkare. Det var det jag hoppades på. Det var de som förstörde vårt liv. Men det var fel. Jag hade ingen moral.

En annan deltagare berättar hur en upplevd brist på bekräftelse och emotionellt stöd påverkade hennes väg in i kriminalitet. Hon beskriver hur hon anpassade sig till en roll för att hantera känslor av otillräcklighet och utanförskap:

Och då så bestämde vi att jag gick in för mig själv i en roll, att jag okej, om inte jag får må bra och att någon tycker om mig, då vill jag leva upp till den så som jag kände att det var.

De psykologiska faktorer som identifierades kan inte direkt kopplas till social desorganisationsteori. Enligt Sampson & Groves (1989), som vidareutvecklade teorin, beaktas inte psykologiska variabler som potentiella faktorer bakom individers väg in i kriminalitet.

Tabell 2

Vilka roller har kvinnor i kriminella gäng?

Huvudtema	Undertema
Roller	Narkotikahantering
	Våldsbrott och hot
	Strategisk brottsplanering
	Sexuell exploatering
	Del av organiserad kriminalitet
	Ekonomisk brottslighet

6.4. Roller

6.4.1. Narkotikahantering

I podcastavsnitten framkommer det att kvinnors roller inom gängkriminalitet är mångfacetterade och sträcker sig från stödfunktioner till direkt delaktighet i grova brott. Flera deltagare beskriver hur de involverades i narkotikahantering, antingen genom transport och försäljning eller genom att upprätthålla logistiken kring leveranser.

De valda teorierna ger begränsad grund för att analysera kvinnors roller inom gängkriminalitet. Endast utifrån den systemekologiska teorin kan exosystemets betydelse för kvinnors roller i gäng förstås. Del Giudice et al. (2009) påpekar att straffrättens utformning, inklusive dess policies och åtalsprocesser, är anpassad efter män. Detta innebär att kvinnors roll i kriminella gäng ofta underskattas och förbises, vilket i sin tur gör deras kriminella deltagande svårare att misstänka.

Även om makrosystemets kulturella normer och värderingar påverkar synen på kön och vad som anses vara en accepterad roll för kvinnor. Detta kan leda till att kvinnor i gängkriminalitet i mindre utsträckning misstänks, antingen genom att de stigmatiseras för att de avviker från traditionella normer eller genom att de betraktas som offer snarare än aktiva kriminella. Richie (2018) har, utifrån ett ekologiskt perspektiv, visat att kvinnor är involverade i narkotikahandel och andra överlevnadsbrott, samtidigt som de utsätts för våld på olika ekologiska nivåer.

Vi åkte från stad till stad för att sen åka tillbaka. Och det började (...) med kanske en gång i månaden till att det var nästan en gång i veckan och det var stora mängder droger.

6.4.2. Våldsbrott och hot

Utöver narkotikabrott vittnar deltagarna om hur de dragits in i våldsbrott och hot, antingen som aktiva gärningspersoner eller som en del av en strategisk planering. En av dem berättar:

Jag kommer ihåg att jag har fått nån grabb som har så här mycket pengar hemma. Om du går ut med nån kompis och raggar upp honom (...). Går hem till honom, drogat han, får ut koden så kommer vi in dit och rånar han...

6.4.3. Strategisk brottsplanering

För vissa handlade engagemanget i kriminaliteten om att bistå med information och planering, snarare än att direkt delta i brotten. En deltagare beskriver hur hennes roll präglades av en viss distans: "Jag känner väl att jag mer har varit med i det här, att ge tips om hur de ska åka för att inte bli upptäckta och så där. Jag har inte varit mer delaktig än så. Det känns som att det har funnits en distans liksom, att det bara har varit en del av planeringen..."

6.4.4. Sexuell exploatering

Samtidigt finns det berättelser om sexuell exploatering, där kvinnor både har varit offer och spelat aktiva roller inom nätverken. En deltagare beskriver sin egen roll: "Min roll var att hämta kvinnorna (...)"

6.4.5. Del av organiserad kriminalitet

Flera kvinnor har också haft nära relationer till högt uppsatta personer inom gängen, vilket påverkade deras involvering.

För några år sen var (...) tillsammans med ledaren för ett kriminellt nätverk och var en del av nätverkets verksamhet med allt som det innebär. Hot, våld, droger, pengar, dyra märkesväskor, vapen (...).

6.4.6. Ekonomisk brottslighet

Ekonomisk brottslighet utgör ytterligare en dimension av kvinnors delaktighet i gängmiljön, där bedrägeri och penningtvätt samt brott som kunde leda till ekonomisk vinning så som stöld varit återkommande inslag:

"(...) Bedrägeri och penningtvätt." Även egendomsbrott förekommer, exempelvis genom stöld och inbrott, vilket en deltagare beskriver: "(...) stulen bil..."

Tillsammans målar dessa berättelser en komplex bild av kvinnors roller inom gängkriminaliteten, där de balanserar mellan tvång, strategisk anpassning och aktiv delaktighet i den kriminella världen.

Ur forskningsfrågans perspektiv – vilka faktorer som leder kvinnor till gängkriminalitet och vilka roller de intar – erbjuder social desorganisationsteorin en övergripande tolkning. Teorin

betonar den bredare destabiliseringen av miljön som en central faktor i denna process (Kubrin & Wo, 2015).

Trots att social desorganisationsteorin inte ger tillräckliga svar på skillnaderna mellan kvinnligt och manligt deltagande i kriminella grupper, bidrar den till diskussionen genom att belysa hur en försämrad social miljö och en bristande kollektiv kontroll kan påverka individers beteenden. För att få en mer heltäckande förståelse av fenomenet krävs det dock att denna teori kompletteras med andra teoretiska ramverk som beaktar könsdimensioner, kulturella faktorer och familjedynamik.

7. Diskussion

I detta kapitel kommer studiens resultat att jämföras med tidigare forskning som presenterats i studien, med syftet att identifiera likheter som kan stärka studiens tillförlitlighet, samt skillnader för att kunna vara kritisk mot resultaten. Detta kommer också att leda till förslag på ytterligare forskning som behövs inom området, och hur studiens resultat kan tillämpas inom det sociala arbetets praktiska fält.

Hur hamnar kvinnor i gängkriminalitet?

Denna studie har identifierat fyra faktorer om hur kvinnor hamnar i gängkriminalitet. I podcastavsnitten framkommer att några av kvinnorna som hamnat i gängkriminalitet har neuropsykiatriska eller psykiatriska diagnoser, såsom OCD och ADHD. Vi har emellertid inte funnit någon tidigare forskning som belyser neuropsykiatriska eller psykiatriska diagnoser som en direkt orsak till att kvinnorna involveras i gängkriminalitet. Vi anser att detta kan bero på att olika länder har olika synsätt på neuropsykiatriska och psykiatriska diagnoser. I vissa sammanhang kan dessa diagnoser anses mindre viktiga att inkludera i forskningen, eller vara tabubelagda, vilket innebär att det inte alltid är socialt accepterat att diagnostisera eller erkänna sådana problem. Det kan också finnas en brist på medvetenhet om diagnoserna, både hos de drabbade individerna själva och inom rättssystemet, som inte alltid erkänner att psykiatriska sjukdomar kan påverka rättsprocessen och leda till alternativa bedömningar vid rättegångar. I Sverige är synen på neuropsykiatriska och psykiatriska diagnoser mer öppen, vilket underlättar diagnostisering. Det bör dock noteras att denna öppenhet inte utesluter risken för överdiagnostisering, vilket kan påverka resultaten och tolkningarna av sådana diagnoser i sammanhanget.

Psykologiska faktorer såsom hämnd, internalisering och sökandet efter en känsla av att passa in var också framträdande bland kvinnorna i vår studie. Hayward och Honegger (2014) förklarar i sin forskning att kvinnor med lägre självförtroende och de som upplever social isolering i högre grad söker sig till gäng för att finna en känsla av tillhörighet. Dessa faktorer kan spela en avgörande roll i varför vissa kvinnor engagerar sig i gängkriminalitet, där de genom gemenskapen inom gänget upplever en känsla av identitet och samhörighet.

I podcastavsnitten uttrycker kvinnorna tydligt att jakten på pengar var en avgörande faktor för att de hamnade i gängkriminalitet. De beskriver hur bland annat narkotikaförsäljning och

transport blev en inkomstkälla. Enligt berättelser från några av kvinnorna har deras uppväxt präglats av ekonomiska svårigheter, vilket ledde till att de tvingades begå stölder i skolan. Forskning av Estrada et al. (2018) och Selmini (2020) visar att ekonomiska problem och begränsade arbetsmöjligheter kan driva individer till gängkriminalitet. Vidare förklarar Moloney et al. (2015), Guerreiro, Gomes & Sousa (2022), Applebaum och Mawby (2018), samt Hayward och Honegger (2014) att droghandel ofta ses som en överlevnadsstrategi för personer som vuxit upp i låginkomstområden, vilket innebär en ökad risk för att ansluta sig till gäng.

Eftersom vi inte har information om vilket område kvinnorna har växt upp i, kan vi inte konstatera om detta stämmer överens med vår studie. Det har dock framkommit att en av kvinnorna växte upp under tuffa ekonomiska omständigheter. Vidare framgår det att den sociala miljön och umgängeskretsen var orsakerna till att de hamnade i gängkriminalitet. Kvinnorna berättade om sina vänskapsrelationer med äldre personer som var kriminella och/eller missbrukade, men inom gänget upplevde de en känsla av gemenskap. Detta stämmer överens med Hayward och Honegger (2014), som beskriver hur deltagandet i gäng ofta beror på ett sökande efter tillhörighet. Forskning av Moloney et al. (2015), Kolb och Palys (2016), Aoyong et al. (2018) samt Estrada et al. (2018) visar också att umgänge eller bekantskap med gängkriminella är avgörande för kvinnors inträde i gängkriminalitet.

De strukturella faktorerna som beskrivs av kvinnorna och som kan ha en indirekt påverkan om hur de hamnade i gängkriminalitet var deras placeringar inom HVB- och SIS-hem eller växelvis boende med deras biologiska familjer. Under podcastavsnitten framkom det att nästan alla kvinnorna vid någon punkt hade varit placerade. Eftersom dessa placeringar var beslutade av socialtjänsten och hade en påverkan på deras beteende och liv, betraktas detta som en faktor som bidrog till att de hamnade i gängkriminalitet.

De strukturella faktorerna i denna studie kan inte kopplas till tidigare forskning. Vi tror att detta beror på att olika länder har olika skyddssystem och välfärdsstrukturer, vilket innebär att socialtjänstens verksamhet och beslut varierar. Därmed kan vi inte generalisera resultaten eller säkerställa att de är förenliga med tidigare forskning.

Under podcastavsnitten framkom det att kvinnorna upplevde en instabil och otrygg uppväxt präglad av våld i hemmet, missbruk bland närstående familjemedlemmar, en mamma som mådde dåligt, en frånvarande pappa som var kriminell och fängslad, samt en ensamstående mamma som ofta hade många barn. I dessa familjer tvingades den tjej som senare blev

involverad i gängkriminalitet ofta ta på sig föräldrarollen tidigt, för att ta hand om de andra barnen, annars fick de klara sig själva.

Forskning av Havard et al. (2021), Quinn et al. (2016), Sutton (2017) samt Kolb och Palys (2016) förklarar att individuella faktorer kopplade till familjeförhållanden, såsom trauma, uppväxt i dysfunktionella familjer och misshandel, bidrar till kvinnors medlemskap i gäng. Vidare belyser både Estrada et al. (2018) och Moloney et al. (2015) vikten av dysfunktionella familjer och bristande familjestöd som faktorer som kan driva kvinnor till gängkriminalitet. Selmini (2020), Guerreiro, Gomes och Sousa (2022), samt Applebaum och Mawby (2018) lyfter också våld som en bidragande faktor till varför kvinnor söker sig till gäng, samt den påverkan dysfunktionella familjer har. Hayward och Honegger (2014) visar i sin studie att kvinnor rapporterar signifikant högre nivåer av fysisk misshandel, har blivit utsatta för våld eller bevittnat våld i hemmet, eller växt upp med en ensamstående mamma, vilket kan vara avgörande faktorer för att hamna i gängkriminalitet.

De individuella faktorerna som nämns är bland annat de sociala relationerna, att man såg försäljning av droger och vapen som inkomstkälla, vilket även nämns av Moloney et al., (2015) och Estrada et al (2018), samt att det hade gått dåligt i skolan och att kriminaliteten därmed ansågs vara den enda utvägen. Vidare nämns faktorer såsom att man hyrde sin egen bostad och använde beroendeframkallande substanser, vilket även tas upp av Deuchar et al. (2018) och Maloney et al, (2015). Dessutom lyfts traumatiska erfarenheter, såsom våldtäkt, där Auyong et al. (2018) förklarar att detta kan bero på att individer söker skydd men i stället fortsätter att bli utnyttjade - en slutsats som även vår studie kommer fram till.

Traumatiska händelser tas även upp som en faktor bakom att söka sig till gängkriminalitet av bland annat Havard et al. (2021), Quinn et al, (2016), Sutton (2017) samt Kolb & Palys (2016).

Vilka roller har kvinnor i kriminella gäng?

Vår studie kommer fram till samma resultat som Sutton (2017), Selmini (2020) och Hayward och Honegger (2014) om att kvinnor både transporterar och säljer vapen och droger. De är inte ofta inblandade i grova brott, men de har en stödjande roll. Vår studie är inte helt i linje med Allum och Merchi (2018) samt Guerreiro, Gomes och Soussa (2022) som visar att kvinnor faktiskt kan ta ledarroller. Vi tror att detta beror på att båda studierna är från ett annat land där kvinnor kanske är mer accepterade inom kriminella gäng när deras partner sitter i

fängelse exempelvis, eller att deltagarna i podcastavsnitten vi har lyssnat på inte hade fått chansen att inta en sådan roll och därmed inte nämnde det.

På det sättet vi tolkar resultaten i jämförelse med tidigare forskning så anses kvinnor fortfarande ha en stödjande roll i gäng, och fungerar som möjliggörare, utan att detta innebära att det inte finns kvinnliga gängledare i Sverige eller kommer finnas inom snar framtid. Vidare, förstår vi att kvinnornas roller skiljer sig från män, där män utför mer grova brott och har ledarroller fast kvinnorna går fortfarande under radarn eftersom de förbises som offer utan att innebära att de faktiskt kan även vara offer eftersom de utsätts för en mängd våld och påtryckningar. Eftersom kvinnor ofta förbises och inte räknas som hot, tror vi att kvinnor kommer även utföra grövre brottslighet för att lättare komma undan.

8. Slutsats

Studien visar att kvinnor kan hamna i gängkriminalitet på grund av olika anledningar vilket gör fenomenet komplex. När det gäller rollen som kvinnor har i gängkriminalitet har det framkommit att de har underordnade roller och mer administrativa och logistiska roller som bland annat handlar om att förvara och transportera pengar, vapen och droger samt ofta osynliggörs och därmed blir svårare att upptäcka.

Fortsatt forskning bör belysa flera outredda områden i en svensk kontext. För det första behövs fler studier i småskaliga miljöer eller samhällen som inte präglas av klassisk urban desorganisation, då kvinnors deltagande i kriminalitet även kan förekomma i välbärgade eller rurala områden där sociala normer fungerar annorlunda (Bursik & Grasmick, 2002). För det andra finns ett behov av kvalitativa studier som fokuserar på kvinnors egna subjektiva berättelser, för att fånga de erfarenheter, motivationer och hinder som präglar deras väg in i kriminalitet (Maher & Daly, 2017). Slutligen skulle ett intersektionellt perspektiv som beaktar faktorer såsom etnicitet, ras, religion och sexualitet ytterligare kunna fördjupa den kriminologiska analysen, med tanke på att vissa grupper utsätts för ytterligare former av diskriminering och social utestängning.

I det sociala arbetets praktiska fältet kan denna studie bidra med en bättre och djupare förståelse om hur kvinnor hamnar i gängkriminalitet, kan studien vidare bidra med förståelse om kvinnors roller inom gängkriminalitet kan resultera till könsspecifika förebyggande eller/och skraddarsyddas samhällsinsatser för att kunna identifiera och hjälpa kvinnorna. Sammanfattningsvis, kan studien vara till hjälp för socialtjänsten, kriminalvården, rättsväsendet och polisen för att kunna förstå kvinnornas roll och vidta förebyggande åtgärder och döma rättvist och inte utifrån den "rosa" lagboken.

9. Referenser

- Ahlander, J. (2024, August 14). Nordic countries join forces to combat spread of Swedish gang crime. *Reuters*. <https://www.reuters.com/world/europe/nordic-countries-join-forces-combat-spread-swedish-gang-crime-2024-08-14/>
- Allum, F., Marchi, I. Analyzing the Role of Women in Italian Mafias: the Case of the Neapolitan Camorra. *Qual Sociol* **41**, 361–380 (2018).
<https://doi.org/10.1007/s11133-018-9389-8>
- Applebaum, A., & Mawby, B. (2018). Women and ‘New Wars’ in El Salvador. *Stability: International Journal of Security and Development*, 7(1), 18.
<https://doi.org/10.5334/sta.641>
- Applebaum, A., & Mawby, B. (2018). Women and ‘New Wars’ in El Salvador. *International Journal of Security and Development* (1), 18.
<https://doi.org/10.5334/sta.641>
- Arnell, L., Moberg Stephenson, M., & Vogel, M. (2024-06-04). *Forskningsöversikt: Flickor och unga kvinnor i kriminella gäng riskfaktorer, delaktighet och stödinsatser*. Barnombudsmannen.
<https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument/publikationer/forskningsoversikt-flickor-och-unga-kvinnor-i-kriminella-gang.pdf>
- Arsovska, J., Allum, F. Introduction: women and transnational organized crime. *Trends Organ Crim* **17**, 1–15 (2014). <https://doi.org/10.1007/s12117-014-9223-y>
- Auyong, Z. E. G., Smith, S., & Ferguson, C. J. (2018). Girls in Gangs: Exploring Risk in a British Youth Context. *Crime & Delinquency*, 64(13), 1698-1717.
<https://doi.org/10.1177/0011128718763130>
- Berggren, P., & Lindahl, L. (2024, 2 oktober). *Den kvinnliga gängskytten: "Jag var hotad"* [Podcast-avsnitt]. I *PI Dokumentär: Krim*. Sveriges Radio
- Berggren, P., & Lindahl, L. (2024, 40 oktober). *Hon var "Gröna Guzzen" – sålde droger över hela stan, uppväxt med kriminalitet* [Podcast-avsnitt]. I *PI Dokumentär: Krim*. Sveriges Radio.

- Betänkande av Utredningen om en översyn av socionomexamen (SOU 2025:27). *En socionomutbildning i tiden*. Regeringskansliet. <https://www.regeringen.se/contentassets/9a13dfb64eed420ea2d91c45bacf7edd/en-socionomutbildning-i-tiden-sou-202527.pdf>
- Boister, N. (2003). *Transnational criminal law*. *European Journal of International Law*, 14(5), 953- 976
<http://www.ejil.org/pdfs/14/5/453.pdf><http://www.ejil.org/pdfs/14/5/453.pdf>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Braun, V., & Clarke, V. (2019). Reflecting on reflexive thematic analysis. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 11(4), 589–597.
<https://doi.org/10.1080/2159676X.2019.1628806>
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard university press.
- Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (1998). The ecology of developmental processes. In W. Damon & R. Lerner (Eds.), *Handbook of child psychology: Theoretical models of human development* (5th ed., Vol. 1, pp. 993–1028). John Wiley & Sons.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Tredje upplagan). Stockholm: Liber.
- Bursik, R. J., & Grasmick, H. G. (2002). *Neighborhoods and crime: The dimensions of effective community control*. Lexington Books.
- Carlén, L., & Frenker, C. (2023, september 30). *Kvinnornas roll i gängen: "Smarta och flyger under radarn"*. SVT Nyheter.
- Del Giudice, M., Angeleri, R., & Manera, V. (2009). The juvenile transition: A developmental switch point in human life history. *Developmental Review*, 29(1), 1-31.
- Deuchar, R., Harding, S., McLean, R., & Densley, J. A. (2020). Deficit or Credit? A Comparative, Qualitative Study of Gender Agency and Female Gang

Membership in Los Angeles and Glasgow. *Crime & Delinquency*, 66(8), 1087-1114. <https://doi.org/10.1177/0011128718794192>

Diviak, T., Coutinho, J. A., & Stivala, A. D. (2020). A Man's world? Comparing the structural positions of men and women in an organized criminal network. *Crime, Law and Social Change*, 74(5), 547–569. <https://doi.org/10.1007/s10611-020-09910-5>

Diviák, Tomáš & Coutinho, James & Stivala, Alex. (2020). A Man's world? Comparing the structural positions of men and women in an organized criminal network. *Crime, Law and Social Change*. 74(5), 547-569 <https://doi.org/10.1007/s10611-020-09910-5>

Estrada, Joey & Huerta, Adrian & Hernandez, Edwin & Hernandez, Robert & Kim, Steve. (2017). . DOI:10.1002/9781118966709.ch9

EUROSTAT. (2021). *Overview - Crime and criminal justice - Eurostat*. Ec.europa.eu. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/crime>.

Faraj, K. (2020, 19 maj). *Kvinnorna i den undre världen – född kriminell*. [Podcast-avsnitt]. *I PI Dokumentär: Krim*. Sveriges Radio.

Faraj, K. (2020, 2 juni). *Kvinnorna i den undre världen – dubbelliv*. [Podcast-avsnitt]. *I PI Dokumentär: Krim*. Sveriges Radio.

Faraj, K. (2020, 26 maj). *Kvinnorna i den undre världen – knas*. [Podcast-avsnitt]. *I PI Dokumentär: Krim*. Sveriges Radio.

[g/10.1177/17488958211051513](https://doi.org/10.1177/17488958211051513)

Guerreiro, A., Gomes, S., & Sousa, P. (2022). Feminist Criminology and Women in Organized Crime: A Theoretical Exercise. *Ex æquo*, 45, 45-63, <https://exaequo.apem-estudos.org/artigo/feminist-criminology-and-women-in-organized-crime>

Guerreiro, A., Gomes, S., & Sousa, P. (2022). Feminist Criminology and Women in Organized Crime: A Theoretical Exercise. *ex aequo - Revista da Associação*

Portuguesa de Estudos sobre as Mulheres.

[DOI:10.22355/exaequo.2022.45.05](https://doi.org/10.22355/exaequo.2022.45.05)

- Havard, T. E., Densley, J. A., Whittaker, A., & Wills, J. (2023). Street gangs and coercive control: The gendered exploitation of young women and girls in county lines. *Criminology & Criminal Justice*, 23(3), 313-329. <https://doi.org/10.1177/17488958211051513>
- Havard, T., Densley, J., Whittaker, A. and Wills, J. (2021). Street Gangs and Coercive Control: The Gendered Exploitation of Young Women and Girls in County Lines. *Criminology & Criminal Justice*. <https://doi.org/10.1177/17488958211051513>
- Hayward, R. A., & Honegger, L. (2014). Gender Differences in Juvenile Gang Members: An Exploratory Study. *Journal of Evidence-Based Social Work*, 11(4), 373–382. <https://doi.org/10.1080/10911359.2014.897110>
- Hedman Jensen, S., Sävenstedt, M., Ammoun, L., Andersson, J., Fagerhem, E., Hagen, U., Heine, S., Ljuslin, M., & Sandström, S. (2025, 17 mars). Tjejer är både drivande och offer i gängen. *Dagens Nyheter*. <https://www.dn.se/debatt/tjejer-ar-bade-drivande-och-offer-i-gangen/>
- Heine, S., & Ljuslin, M. (2025). Osynliga och utsatta. *Tjejer i och exploaterade av gängkriminalitet*. KSAN. <https://www.ksan.se/images/tjejer-i-och-exploaterade-av-gangkriminalitet-ksan-webb.pdf>
- Kolb, A., & Palys, T. (2016). Homegirls, Hoodrats and Hos: Co-constructing Gang Status through Discourse and Performance. *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 5(4), 29-44. <https://doi.org/10.5204/ijcjsd.v5i4.334>
- Kolb, A., & Palys, T. (2016). Homegirls, Hoodrats and Hos: Co-constructing Gang Status through Discourse and Performance. *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 5(4), 29-44. <https://doi.org/10.5204/ijcjsd.v5i4.334>
- Kubrin, C. E., & Wo, J. C. (2015). Social disorganization theory's greatest challenge: linking structural characteristics to crime in socially disorganized communities. *The handbook of criminological theory*, 121-136.

- Lindahl, L., & Quintana Melin, M., (2024, 3 april). *Emma började sälja knark som 14-åring: "Jag var bra på det"* [Podcast-avsnitt]. I *PI Dokumentär: Krim*. Sveriges Radio.
- Lindgren, Simon (2014) *Kodning*. I: Mikael Hjerm, Simon Lindgren & Marco Nilsson (red.) *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Maher, L., & Daly, K. (2017). Women in the street-level drug economy: Continuity or change?. In *Feminist theories of crime* (pp. 69-95). Routledge.
- Martins, F., da Cunha, J., & Serra, F. (2018). Secondary Data in Research – Uses and Opportunities. *Iberoamerican Journal of Strategic Management (IJSM)*, 17(4), 01-04. doi: 10.5585/ijsm.v17i4.2723
- MAXQDA. (u.å) <https://www.maxqda.com/interview-transcription-analysis#>
- Moloney, M., Hunt, G., & Joe-Laidler, K. (2015). Drug Sales, Gender, and Risk: Notions of Risk from the Perspective of Gang-Involved Young Adults. *Substance Use & Misuse*, 50(6), 721–732. <https://doi.org/10.3109/10826084.2015.978642>
- Moloney, M., Hunt, G., & Joe-Laidler, K. (2015). Drug Sales, Gender, and Risk: Notions of Risk from the Perspective of Gang-Involved Young Adults. *Substance use & misuse*, 50(6), 721–732. <https://doi.org/10.3109/10826084.2015.978642>
- Nenander, S. (2022, 5 december). "Gröna gummor" – så används kvinnor som gängens kurirer. TV4 Nyheterna.
- Neubauer, B. E., Witkop, C. T., & Varpio, L. (2019). How phenomenology can help us learn from the experiences of others. *Perspectives on medical education*, 8(2), 90–97. <https://doi.org/10.1007/s40037-019-0509-2>
- Polisen (u.å.). Organiserad brottslighet - polisens arbete, <https://polisen.se/ompolisen/polisens-arbete/organiserad-brottslighet/>
- Quinn, K., Dickson-Gomez, J., Broaddus, M., & Pacella, M. (2019). "Running Trains" and "Sexing-In": The Functions of Sex Within Adolescent Gangs. *Youth & Society*, 51(2), 151–169. <https://doi.org/10.1177/0044118X16667375>

- Regeringen. (2023, 21 december). *Kvinnors och flickors roll i den organiserade brottsligheten ska undersökas*.
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/12/kvinnors-och-flickors-roll-i-den-organiserade-brottsligheten-ska-undersokas/>
- Regeringen. (2025, januari). *200 miljoner till socialtjänstens arbete mot kriminalitet*.
<https://regeringen.se/pressmeddelanden/2025/01/200-miljoner-till-socialtjanstens-arbete-mot-kriminalitet/>
- Richie, B. (2018). *Compelled to crime: The gender entrapment of battered, black women*. Routledge.
- Richie, B. E. (2003). Gender entrapment and African-American women: An analysis of race, ethnicity, gender, and intimate violence. *Violent crime: Assessing race and ethnic differences*, 198-210.
- Rogers, E., & Pridemore, W. A. (2016). Research on social disorganization theory and crime in rural communities. In *The Routledge international handbook of rural criminology* (pp. 23-32). Routledge.
- Sampson, R. J., & Groves, W. B. (1989). Community structure and crime: Testing social-disorganization theory. *American journal of sociology*, 94(4), 774-802.
- Selmini, Rossella. (2020). Women in Organized Crime. *Crime and Justice*.
<https://doi.org/10.1086/708622>
- Shaw, C. R., & McKay, H. D. (1942). *Juvenile delinquency and urban areas*. University of Chicago Press.
- Socialstyrelsen. (2020). *Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende. Kunskapsstöd för socialtjänsten*. (Artikelnummer 2020-2-6597).
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2020-2-6597.pdf>

- Socialstyrelsen. (30 september 2024). *Ny socialtjänstlag 2025 – förberedelser och förändringar*. <https://www.socialstyrelsen.se/aktuellt/ny-socialtjanstlag-2025--forberedelser-och-forandringar/>
- Steketee, M., Junger, M., & Junger-Tas, J. (2013). Sex differences in the predictors of juvenile delinquency: Females are more susceptible to poor environments; males are influenced more by low self-control. *Journal of contemporary criminal justice*, 29(1), 88-105.
- Sutton, T. E. (2017). The lives of female gang members: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior*, 37, 142–152.
<https://doi.org/10.1016/j.avb.2017.10.001>
- Sutton, T. E. (2017). The lives of female gang members: A review of the literature. *Aggression and Violent Behavior*, 37, 142–152.
<https://doi.org/10.1016/j.avb.2017.10.001>
- Swick, K. J., & Williams, R. D. (2006). An analysis of Bronfenbrenner’s bio-ecological perspective for early childhood educators: Implications for working with families experiencing stress. *Early childhood education journal*, 33, 371-378.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (u.å.). *Organized crime*. United Nations.
<https://www.unodc.org/toc/en/crimes/organized-crime.html>
- United Nations. (2000). *United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols thereto*.
- UNODC. (2022). *World Drug Report 2022*. United Nations: Office on Drugs and Crime.
<https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/world-drug-report-2022.html>.
- VERBI Software (2021). MAXQDA 2025 (computer software). Berlin, Tyskland: VERBI Software. Tillgänglig från: <https://www.maxqda.com/interview-transcription-analysis#>
- Vetenskapsrådet. (2024). *God forskningssed- ny utgåva* <https://www.vr.se/uppdrag/etik/god-forskningssed---ny-utgava.html>

Wicklin.,M., (2022, 7 augusti). Daniella om tiden i det kriminella nätverket: "Jag fick en strategisk roll". Podcast-avsnitt]. *I lagens namn*. Sveriges Radio.

Willig, C. (2013). *Introducing qualitative research in psychology*. Open university press.

10. Bilagor

Bilaga 1.

Blankett för etisk egengranskning av studentprojekt som involverar människor

Använd blanketten som en grund för forskningsetiska reflektioner tillsammans med din handledare och för att komma fram till bästa forskningsetiska förhållningssätt samt beslut om ansökan till den Forskningsetiska nämnden vid Högskolan Dalarna alternativt Etikprövningsmyndigheten behövs eller ej. Blanketten behålls av studenten och handledaren.

Projekttitel: I skuggan av gängen- En kvalitativ studie om vad som leder kvinnor in i kriminella g

Student/studenter: Sabila Khalil, Maria-Eleni Tsotoglou

Handledare: Kari Jess

	Ja	Tveksamt	Nej
1 Kan frivilligheten att delta i studien ifrågasättas dvs. omfattar studien deltagare som kan betraktas tillhöra en sårbar grupp t.ex. barn (under 18 år), personer med nedsatt kognitiv förmåga, psykisk funktionsnedsättning eller sådana som har en beroendeställning till den som genomför studien t.ex. som patienter eller elever till densamma?	☐	☐	☒
2 Innebär undersökningen att informerat samtycke inte kommer att inhämtas (d.v.s. forskningspersonerna kommer inte att få full information om undersökningen och/eller möjlighet att avsäga sig ett deltagande)?	☐	☒	☐
3 Innebär undersökningen någon form av fysiskt ingrepp på forskningspersonerna?	☐	☐	☒
4 Kan undersökningen påverka forskningspersonerna fysiskt eller psykiskt?	☐	☒	☐
5 Används biologiskt material som kan härledas till en levande eller avliden människa (t.ex. blodprov)?	☐	☐	☒
6 Avser du behandla känsliga personuppgifter, som etnicitet, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv?	☐	☐	☒
7 Avser du behandla personuppgifter om lagöverträdelser, som brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden?	☐	☐	☒
8 Avser du att behandla personuppgifter? Observera att: <ul style="list-style-type: none">• Samtliga uppgifter som kan kopplas till en levande person betraktas som personuppgifter, även om de är kodade eller krypterade.• I händelse av att studentarbetet INTE omfattar några känsliga personuppgifter och heller INTE deltagare som tillhör en sårbar grupp eller deltagare som INTE står i beroendeställning till den som genomför studien, behöver inte någon ansökan till Forskningsetiska nämnden vid Högskolan Dalarna göras.• Vid behandling av personuppgifter ska dock ALLTID anmälan om detta göras på avsedd blankett som sänds till: dataskydd@du.se	☐	☐	☒

Fastställd av Forskningsetiska nämnden 2020-09-23

Bilaga 2.

Hej på er,

Mitt namn är Maria, och jag studerar till socionom på Högskolan Dalarna. Jag ska snart påbörja mitt examensarbete och har planerat att undersöka vilka faktorer som kan leda tjejer och kvinnor till gängkriminalitet.

Jag undrar om ni kan tipsa mig om någon podd där kvinnor själva berättar om sina vägar in i kriminalitet? Sådana berättelser skulle vara mycket värdefulla för min studie och ge mig djupare insikter i ämnet.

Tack på förhand för er hjälp.

Vänliga hälsningar,
Maria